

Børneinddragelse i Familiereetshuset

Børns oplevelse af børnesamtalen og
kontaktpersonsordningen 2023

*Børneinddragelse i Familieretshuset
– Børns oplevelse af børnesamtalen og kontaktpersonsordningen 2023*

© VIVE og forfatterne, 2024

e-ISBN: 978-87-7582-295-9

Arkivfoto: Ricky John Molloy/VIVE

Projekt: 302520

Finansiering: Familieretshuset

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

I forbindelse med reformen af det familieretlige system i 2019 blev det besluttet at følge børns og forældres oplevelse af det familieretlige system med henblik på at evaluere, om reformen har ført til de ønskede forbedringer. VIVE har siden 2019 fulgt forældrenes oplevelse af systemet gennem årlige spørgeskemaundersøgelser og har på baggrund heraf udgivet fire selvstændige rapporter. I 2022 og 2023 har VIVE også gennemført spørgeskemaundersøgelser af børnenes oplevelse af at blive inddraget i Familieretshuset. Denne rapport præsenterer resultaterne af 2023-målingen og viser, hvor der er sket ændringer siden 2022.

Formålet med rapporten er at undersøge, om Familieretshusets børneenhed formår at skabe et trygt rum, hvor børn, hvis forældre har konflikter efter et samlivsbrud, kan få støtte og få inddraget deres perspektiv i sagsbehandlingen. Det sker ved at spørge børn, der kommer til børnesamtale i Familieretshuset, om deres oplevelse af Familieretshusets børnesamtale og Familieretshusets kontaktpersonsordning.

Den seneste runde af undersøgelsen er gennemført fra februar-juni 2023 i seks lokationer af Familieretshuset. Dataindsamlingen er gennemført med hjælp fra studenter i Familieretshuset, der blev ansat særskilt til denne opgave og ikke har haft andre opgaver i Familieretshuset.

Rapporten og analyserne er udarbejdet af chefanalytiker Karen Margrethe Dahl (projektleder) og forsker Misja Eiberg ved VIVE. Rapporten er kvalitetssikret af eksterne reviewere.

Undersøgelsen er bestilt og finansieret af Familieretshuset. VIVE takker alle børn, forældre og ansatte, der har deltaget i undersøgelsen.

Kræn Blume Jensen

Forsknings- og analysechef for VIVE Social

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	6
<hr/>	
1	Indledning 13
1.1	Baggrund og formål med undersøgelsen 13
1.2	Familieretshusets direkte børneinddragelse 14
1.3	Lundys model for børneinddragelse 15
1.4	Undersøgelsens data og metode 17
1.5	Rapportens opbygning og læsevejledning 21
<hr/>	
2	Børnenes situation før børnesamtalen 23
2.1	Børnenes samvær og bopæl 23
2.2	Børnenes lyst og forventninger til børnesamtalen 27
2.3	Bekymring forud for børnesamtalen 29
2.4	Forberedelse til børnesamtalen 31
2.5	Opsamling 33
<hr/>	
3	Børns oplevelse af børnesamtalen 35
3.1	Kontakt og tillid til børnerådgiveren 35
3.2	Relevans i indholdet af børnesamtalerne 37
3.3	Videregivelse af oplysninger fra børnesamtalen 40
3.4	Børnesamtalens umiddelbare betydning for børnene 42
3.5	Opsamling 45
<hr/>	
4	Kontaktpersonsordningen 46
4.1	Udbredelse og interesse for kontaktpersonsordningen 46
4.2	Den aktive brug af kontaktpersonsordningen 49
4.3	Børn, der har mest på spil, bruger kontaktpersonsordningen mere 50
4.4	Opsamling 52
<hr/>	
5	Konklusion 53

5.1	Børnenes ønsker og forventninger til børnesamtalen	54
5.2	De fleste børn oplever et trygt og forståeligt rum, hvor de kan komme til orde	55
5.3	Videregivelse af børnesamtalen er for de fleste en hjælp	56
5.4	Brugen af kontaktpersonsordningen	57
5.5	Alder spiller en væsentlig rolle for børneinddragelsen	58
5.6	Ønsker og bekymring har betydning for oplevelse af børneinddragelsen	60
5.7	Forberedelse har betydning for børneinddragelse	61
5.8	Samlet vurdering af Familieretshusets børneinddragelse i forhold til Lundys børneinddragelsesprincipper	62
<hr/>		
	Litteratur	64
<hr/>		

Hovedresultater

Hvis forældre, der ikke bor sammen, har svært ved at samarbejde om deres børn, kan de – eller børnene selv, hvis de er fyldt 10 år – henvende sig til Familieretshuset. Her kan familierne få hjælp til at indgå aftaler eller få deres sag oplyst med henblik på at få en juridisk afgørelse på deres uenigheder i familieretten. I Familieretshuset kan både børn og forældre desuden få forskellige typer af rådgivning om fx konflikthåndtering eller om børns følelser, behov og reaktioner i forbindelse med brud i familien.

For at sikre, at børnenes trivsel og behov for beskyttelse varetages gennem sagsprocessen, og for at sikre, at børn inddrages i sagsforløbet på en passende måde, blev der i 2019 etableret en særlig børneenhed i Familieretshuset. Formålet med Familieretshusets børneenhed er at yde støtte og rådgivning til børn, der er berørt af familieretlige problemstillinger. Derudover skal børneenheden afdække barnets perspektiv og sikre den direkte inddragelse af børnene i familieretlige sager.

Børn fra 6 år vil typisk blive inddraget, ved at barnet får tilbudt en kontaktperson, der kan støtte barnet i sagsprocessen, og gennem en børnesamtale, hvor en børnerådgiver taler med barnet, uden at forældrene er til stede (se boks 1).

Familieretshusets børneenhed har to overordnede tilbud om direkte inddragelse af børn:

1. **Kontaktpersonsordningen:** Når der oprettes en sag om forældremyndighed, bopæl eller samvær i Familieretshuset, tilbydes alle børn via deres forældre en kontaktperson, der kan støtte og rådgive barnet efter behov, medmindre det ikke er relevant for barnet, fx fordi barnet er meget lille. Det kan både være støtte til processen i det familieretlige system (fx som forberedelse forud for en børnesamtale) og almen rådgivning om at være barn i en familie med konflikter. Samtalerne mellem barnet og kontaktpersonen er fortrolige, og der skrives ikke notat. Ordningen er frivillig.
2. **Børnesamtale:** For at inddrage barnets perspektiv i behandlingen af sagen kan Familieretshuset beslutte, at der afholdes en børnesamtale med barnet. Det er som udgangspunkt barnets kontaktperson, der afholder børnesamtalen. Børnesamtalen finder typisk sted efter første møde med forældrene. Der skrives notat af børnesamtalen, som indgår i sagen. Barnet har medindflydelse på, hvad der skal videregives fra samtalen.

Ud over den direkte børneinddragelse afdækkes børnenes perspektiv indirekte gennem samtaler med forældrene og gennem indhentning af oplysninger, fx hos barnets daginstitution, skole eller læge. Den indirekte børneinddragelse gennemføres af Familieretshusets forældreenhed, der afholder møder med forældrene og har forskellige rådgivningstilbud til disse.

Denne rapport sætter fokus på børns oplevelse af børnesamtalen og kontaktpersonsordningen på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse blandt 6-17-årige børn, der har været til en børnesamtale i Familieretshuset i april-november 2022 og i februar-juni 2023.

Rapporten undersøger således, om børn støttes og inddrages i familieretlige sager gennem børns oplevelse af:

- at komme til børnesamtale i Familieretshuset
- at modtage støtte fra Familieretshusets kontaktpersonsordning.

Der, hvor det er relevant, beskriver rapporten, om der fra 2022 til 2023 er sket ændringer i børns opfattelse af Familieretshusets børneinddragelse. Hvis dette ikke er tilfældet, rapporteres udelukkende resultaterne fra 2023.

Fakta om undersøgelsen

Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt 6-17-årige børn, der i april-november 2022 samt februar-juni 2023 var til børnesamtale i Familieretshusets børneenhed.

I 2022 deltog 668 børn ud af 1.131 mulige i undersøgelsen. I 2023 var der 642 besvarelser ud af 1.028 mulige. 28 % af deltagerne i 2023 er 6-8 år, 43 % er 9-12 år, mens 28 % er 13-17 år.

Spørgeskemaet er sprogligt og ved hjælp af teknisk højtlysningsfunktion tilpasset yngre børn. Børnene har kunnet uddybe deres besvarelser i åbne tekstfelter.

Målet med rapporten er ikke at vise, om der faktisk er gennemført den børneinddragelse, som loven om Familieretshuset tilsi-ger, at der skal være, men om *børnene* oplever at blive støttet og inddraget.

Undersøgelsen tager udgangspunkt i Laura Lundys børneinddragelsesmodel, hvor inddragelse forstås ud fra, om barnet har mulighed for at komme til orde i et trygt og forståeligt rum. Og om barnet oplever at blive lyttet til, samt at dets udsagn viderebringes til de rette personer og tillægges passende vægt i sagsbehandlingen (se afsnit 1.3 for uddybning af Lundys model).

Børnenes udgangspunkt for børnesamtalen

Børn, der kommer til børnesamtale, bor i mindre grad end andre børn med ikke-samboende forældre i en deleordning (17 %). I stedet bor 68 % mest eller udelukkende hos deres mor, mens et mindretal (14 %) bor mest eller udelukkende hos deres far. Godt halvdelen af børnene ønsker at fastholde det niveau af samvær, som de har, da de er til børnesamtale. 19 % ønsker mindre samvær med den forælder, de ikke bor hos, mens 25 % ønsker mere samvær.

Når børnene kommer til børnesamtale, kommer 42 % selv med noget, de gerne vil tale om, og 69 % angiver, at de havde lyst til at komme til samtalen. De børn, der har noget på hjerte til børnesamtalen, nævner både specifikke ønsker til samvær, bopæl og forældremyndighed og et behov for at komme til orde i sagen og fortælle, hvordan de oplever deres familieliv. For mange børn er ønskerne begrundet med en præference for eller et savn efter den ene forælder. Enkelte børn begrundet deres ønsker til deres familiesituation med konfliktfyldte relationer eller alvorlige problemer i familien, fx vold. Samlet

set angiver 37 % af børnene, at de inden samtalen har været bekymrede for, hvor de skal bo, eller hvor meget de skal se deres forældre.

Når børnene kommer til børnesamtale, har 82 % talt med en voksen, der primært er en af deres forældre om formålet med børnesamtalen (70 %). 68 % af de børn, der selv har noget på hjerte, har derudover haft mulighed for at tale deres ønsker igennem med en voksen. Fra 2022 til 2023 er der sket en stigning i andelen af børn, der forberedes af deres forældre, hvilket især gælder de yngste 6-8-årige i undersøgelsen. Til gengæld er der i alle aldersgrupper sket et fald i andelen af børn, der selv har noget på hjerte til samtalen.

Børnenes ønsker og forventninger til børnesamtalen, samt hvorvidt de bekymrer sig for deres fremtidige familieliv, har betydning for deres oplevelse af Familieretshusets børneinddragelse. Børn med noget på hjerte og børn, der bekymrer sig, finder således børnesamtalen mere relevant og oplever sig i højere grad end andre børn hjulpet af børnesamtalen. På samme måde ser vi, at børn, der er forberedt på formålet med børnesamtalen, finder børnesamtalen mere relevant og har mere lyst til at tale med børnerådgiveren.

Undersøgelsen finder således indikationer på, at forberedelsen, der typisk gennemføres af forældrene, styrker børneinddragelsen ved at gøre rammer og formål forståelige for børnene, så børnene har lyst til at komme til orde. Undersøgelsen har ikke mulighed for at undersøge, hvorvidt der i forældrenes forberedelse og samtaler med børnene om deres tanker og ønsker også sker en påvirkning af barnet til fordel for den ene forælder, og om forberedelsen således også kan have en mindre positiv betydning for den ene forælder og for barnet. Børnenes egne udsagn tyder dog på, at børnene i undersøgelsen er bevidste om, at børnesamtalen er deres eget rum, hvor de kan tale om det, der er vigtigt for dem, uden at skulle tage hensyn til deres forældres ønsker eller konflikt. Dette gælder også for børn, der er blevet forberedt på formålet med børnesamtalen af deres forældre.

De fleste børn oplever et trygt og forståeligt rum, hvor de kan komme til orde

Langt de fleste børn, der kommer til børnesamtale i Familieretshuset, oplever, at børnesamtalen foregår i et trygt og forståeligt rum, hvor der bliver lyttet til børnenes synspunkter. I undersøgelsen svarer 95 % således, at børnerådgiveren er god til at forklare, hvad der skal ske til samtalen, samt at børnerådgiveren er god til at lytte til dem. Mens 81 % af børnene angiver, at de til samtalen havde lyst til at fortælle om ting, der er vigtigt for dem. Børnene fremhæver i deres udsagn, at de oplever børnesamtalen som en mulighed for frit at kunne

give deres mening til kende og tale om deres situation uden at skulle tage hensyn til forældre.

Børnenes generelt positive indtryk af børnesamtalen illustreres af følgende citater fra en 14-årig pige, der giver sit råd til andre børn, der skal til børnesamtale i Familieretshuset:

Bare slap af og fortæl det hele, som det er. Man skal ikke være i noget, der ikke er godt for en selv. Og der er ikke noget, der er din skyld. (Pige, 14 år)

På trods af overvejende positive oplevelser viser undersøgelsen dog også, at ca. en femtedel af børnene ikke har lyst til at komme til samtale og fortælle om dem selv, samt at knap hver femte ikke synes, at indholdet af samtalen er vigtigt for dem. Nogle af børnene forklarer selv deres manglende lyst med, at de har været til flere børnesamtaler i Familieretshuset og er trætte af at gentage deres historie. Andre fortæller, at de bliver triste, når de taler om deres familiesituation.

Videregivelse af børnesamtalen er for de fleste en hjælp

Når vi spørger til børnenes forståelse af, hvordan børnesamtalen bliver brugt – det vil sige, hvad der bliver videreformidlet til forældrene – svarer 72 % af børnene, at de til børnesamtalen har talt om, hvad der skulle videregives til forældrene, mens godt tre fjerdedele oplever at have medbestemmelse over, hvad der skal videregives. 70 % angiver, at det er en hjælp for dem, at forældrene får nogle af de ting at vide, som de har talt om. Analysen tyder således på, at flertallet af børnene finder, at den måde, Familieretshuset bruger børnesamtalen på, er forståelig og i overensstemmelse med deres behov.

Selvom majoriteten af børnene således forstår, hvad og hvordan samtalens indhold videregives, og finder, at videregivelsen er en hjælp, er det dog også vigtigt at være opmærksom på de øvrige børn (25-30 %), der enten ikke forstår videregivelsen eller er i tvivl om, hvorvidt videregivelsen af børnesamtalen er en hjælp for dem.

Brugen af kontaktpersonsordningen

Kontaktpersonsordningen er et frivilligt tilbud, som børnene kan benytte sig af, hvis de har behov. Derfor er det ikke nødvendigvis et mål, at alle bruger den, eller at alle bruger den lige meget.

Halvdelen af børnene er bevidste om, at de har en kontaktperson, og langt de fleste af de børn, der har en kontaktperson, ved, hvordan de kommer i kontakt med kontaktpersonen. Kun 8 % af de børn, der ved, de har en kontaktperson, har dog selv taget kontakt til deres kontaktperson, og kun hver tredje har talt med deres kontaktperson, før de er til børnesamtale. Omkring halvdelen af de børn, der er bevidste om, at de har en kontaktperson, synes, kontaktpersonen har hjulpet dem, hvilket således er væsentligt højere end andelen af børn, der har været i kontakt med deres kontaktperson. Der er således en del børn, der synes, det har hjulpet dem at have en kontaktperson, selvom de aldrig har været i kontakt med vedkommende før børnesamtalen. Det kan handle om, at nogle af de børn, der møder deres kontaktperson for første gang til børnesamtalen, svarer, at det har hjulpet dem at have en kontaktperson, alene fordi de synes, børnesamtalen har været en hjælp. Det er også muligt, at det for nogle børn giver tryghed blot at vide, at der er en voksen, de kan tale med, såfremt de får brug for det.

Interessen for kontaktpersonsordningen blandt børn, der ikke er bevidste om, at de har fået tildelt en kontaktperson, er steget fra 2022 til 2023. Denne udvikling ses især blandt de yngste børn. Til gengæld er lidt færre børn klar over, hvordan de selv kan kontakte deres kontaktperson.

Alder spiller en væsentlig rolle for børneinddragelse

Alder spiller i de fleste analyser en vigtig rolle for børnenes oplevelse af Familieretshusets børneinddragelse. De yngste børn ser således i mindre grad end de ældre børn ud til at forstå børneinddragelsen og finder det i mindre grad relevant at deltage. Til gengæld føler de yngre børn sig i højere grad end de ældre børn støttet og hjulpet af både børnesamtalen og kontaktpersonsordningen.

Fra 2022 til 2023 ses en overvejende positiv udvikling i inddragelsen af de yngste børn i Familieretshuset. Analyserne viser således, at signifikant flere af de yngste børn er blevet forberedt af deres forældre forud for børnesamtalen, samt at flere af de yngste børn oplever, at børnerådgiveren var god til at forklare formålet med mødet. Derudover ser vi også, at flere af de yngste børn er

bevidste om, at de har en kontaktperson, og at interessen for at have en kontaktperson er steget i denne aldersgruppe. Blandt 6-8-årige børn, der er bevidste om, at de har en kontaktperson, ser vi dog også et fald i andelen, der ved, hvordan de kommer i kontakt med denne, samt et fald i andelen, der føler sig hjulpet af deres kontaktperson.

Blandt de øvrige aldersgrupper ser vi ikke den samme generelle udvikling. Dog ses en tydelig positiv udvikling i andelen af 13-17-årige, der er blevet beroliget af at være til børnesamtale.

Børnesamtalens spor i sagsbehandlingen

Undersøgelsen viser altså, at flertallet af børn, der kommer til børnesamtale i Familieretshuset, oplever en tryk og forståelig inddragelse, hvor de kan tale frit. Undersøgelsen gennemføres dog umiddelbart efter, at børnene har været til børnesamtale, og inden sagen er færdigbehandlet. Derfor er det ikke muligt at vise i denne afgrænsede undersøgelse, om børnesamtalen reelt sætter sig spor i behandlingen af sagerne – og på sigt får betydning for børnenes hverdagsliv.

Børnenes egne udsagn viser, at det naturligvis er det, mange håber på. Og for nogle af de børn, der udtrykker manglende lyst til at komme i Familieretshuset, er årsagen, at de har været der før og ikke har oplevet, at det har gjort en forskel. En høj grad af indflydelse, hvor barnets ønsker bliver afgørende for sagens behandling, kan dog også risikere at lægge et stort pres på barnet. Det er således vigtigt at balancere mellem at inddrage børnenes perspektiv og at friholde børnene fra at være ansvarlige for aftaler og afgørelser.

Undersøgelser, der foregår parallelt med VIVEs undersøgelser, prøver at belyse, hvordan børneinddragelsen sætter sig spor i sagsbehandlingen (RUC, 2021). Den reelle betydning af børneinddragelsen i sagsprocessen og i hverdagslivet er også i fokus i VIVEs igangværende evaluering af hele det familieretlige system, hvor børn og forældre, der har sagen lidt på afstand, vurderer, om den familieretlige proces har medført forbedringer i forældresamarbejdet og hverdagslivet.

1 Indledning

1.1 Baggrund og formål med undersøgelsen

Hvis forældre, der ikke bor sammen, har svært ved at samarbejde om deres børn, kan de – eller børnene selv, hvis de er fyldt 10 år – henvende sig til Familieretshuset. Her kan familierne få hjælp til at indgå aftaler eller få deres sag oplyst med henblik på at få en juridisk afgørelse på deres uenigheder i familieretten. I Familieretshuset kan både børn og forældre desuden få forskellige typer af rådgivning om fx konflikthåndtering eller om børns følelser, behov og reaktioner i forbindelse med brud i familien.

Når familierne henvender sig til Familieretshuset, står de ofte i en svær situation med svær kommunikation, et højt konfliktniveau og bekymringer for børnenes trivsel. I mange tilfælde har denne svære situation stået på over en længere tidsperiode. En række undersøgelser viser derfor, at børnene i disse familier har det svært og samtidig kan have behov for støtte til at komme til orde i sagerne, så de aftaler og afgørelser, der indgås og træffes, inddrager børnenes perspektiv og tager højde for børnenes ønsker til deres hverdag og samliv med deres forældre (Alminde, 2021; Børnerådet, 2015; Børns Vilkår, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022; Dahl, 2019, 2020; Dahl & Olsen, 2022; Warming, 2011).

For at sikre, at børnenes trivsel og behov for beskyttelse varetages gennem sagsprocessen, og for at sikre, at børn inddrages i sagsforløbet på en passende måde, blev der i 2019 etableret en særlig børneenhed i Familieretshuset. Dette skete samtidig med oprettelsen af Familieretshuset og nedlæggelsen af Statsforvaltningen. Formålet med Familieretshusets børneenhed er at yde støtte og rådgivning til børn, der er berørt af familieretlige problemstillinger, samt at afdække barnets perspektiv i familieretlige sager (Familieretshusloven, 2019).

I sager med børn under 6 år vil børneinddragelsen typisk ske indirekte gennem samtaler med forældrene og/eller gennem indhentning af oplysninger fx hos barnets daginstitution eller læge. I sager med børn i alderen 6-17 år vil der ofte også ske en direkte inddragelse af børnene. Den direkte børneinddragelse sker typisk ved, at barnet får tildelt en kontaktperson, der kan støtte barnet gennem sagsprocessen, eller ved, at barnet indkaldes til en børnesamtale i Familieretshuset (Familieretshusloven, 2019). Større børn har derudover mulighed for selv at søge information om den familieretlige proces på børnenes hjemmeside i Familieretshuset: migimidten.dk.

Denne rapport har fokus på børnesamtalen og kontaktpersonsordningen og undersøger således, om børn oplever at blive støttet og inddraget i familieretlige sager gennem børns oplevelse af:

- at komme til børnesamtale i Familieretshuset
- at modtage støtte fra Familieretshusets kontaktpersonsordning.

Dette gøres ved hjælp af en spørgeskemaundersøgelse blandt 6-17-årige børn, der har været til en børnesamtale i Familieretshuset. Data er indsamlet i april-november 2022 og i februar-juni 2023. Denne rapport præsenterer resultaterne af 2023-undersøgelsen og beskriver, hvor der er sket signifikante ændringer i børnenes oplevelse af børneinddragelsen i perioden 2022-2023.

1.2 Familieretshusets direkte børneinddragelse

Børn, hvis forældre har en forældreansvarssag, tilbydes en kontaktperson, når en sag oprettes i Familieretshuset, medmindre det ikke er relevant for barnet at have en kontaktperson¹. Denne kontaktperson følger barnet gennem sagsforløbet og skal stå til rådighed for børnene, hvis de har spørgsmål eller behov for at tale om deres familiesituation.

Hvis forældrene ikke når til enighed ved deres første møde med Familieretshusets medarbejdere, kan barnet blive indkaldt til børnesamtale med en børnerådgiver, for at barnets perspektiv kan inddrages i de aftaler og afgørelser, der indgås og træffes i sagen. Børnerådgiveren, der gennemfører børnesamtalen, er som udgangspunkt den samme som barnets kontaktperson. Kontaktpersonen kan således hjælpe med at forberede barnet på børnesamtalen og den øvrige familieretlige proces (se Familieretshusvejledningen, pkt. 2.1., 2020).

I 2022 var 52 % af de 6-17-årige børn, der var involverede i en sag i Familieretshuset, ifølge deres forældre til mindst en børnesamtale i Familieretshuset. Og 17 % af børnene i samme aldersgruppe gjorde ifølge forældrene aktivt brug af kontaktpersonsordningen (Dahl, 2023).

Lovgivningen omkring videregivelse af oplysninger fra henholdsvis kontaktpersonsamtaler og børnesamtaler er forskellig. Kontaktpersonsamtalerne er fortrolige, og der må ikke videregives oplysninger fra disse, medmindre barnet

¹ En kontaktperson vil fx ikke være relevant, hvis der er tale om et meget lille barn eller et barn, der på grund af et psykisk handicap har et udviklingsniveau, der gør, at en kontaktperson ikke vil være af værdi for barnet (Familieretshusvejledningen, pkt. 7.1.1., 2020).

ønsker det og giver samtykke til det. Ved afholdelse af en børnesamtale skrives der notat, og indholdet af samtalen videregives til forældre og de medarbejdere, der behandler sagen, medmindre barnet aktivt modsætter sig videregivelsen (Familiereetshusloven, 2019).

Familiereetshusets børneinddragelse tager udgangspunkt i en børneinddragelsesmodel, udviklet af Laura Lundy, der er baseret på FN's børnekonventions artikel 12 (Lundy, 2007). Lundys model beskrives i det følgende afsnit.

1.3 Lundys model for børneinddragelse

Laura Lundys model beskriver fire centrale elementer i meningsfuld inddragelse af børn bl.a. i myndighedssagsbehandling i henhold til FN's konvention om barnets rettigheder artikel 12, som sikrer børns ret til at have deres synspunkter hørt og vægtet i sager, der vedrører dem. De fire elementer i Lundys model er: Space, Voice, Audience og Influence (Lundy, 2007). Disse fire elementer er tidligere oversat til dansk som: Rum, Stemme, Tilhører og Indflydelse (Petersen & Kornerup, 2021).

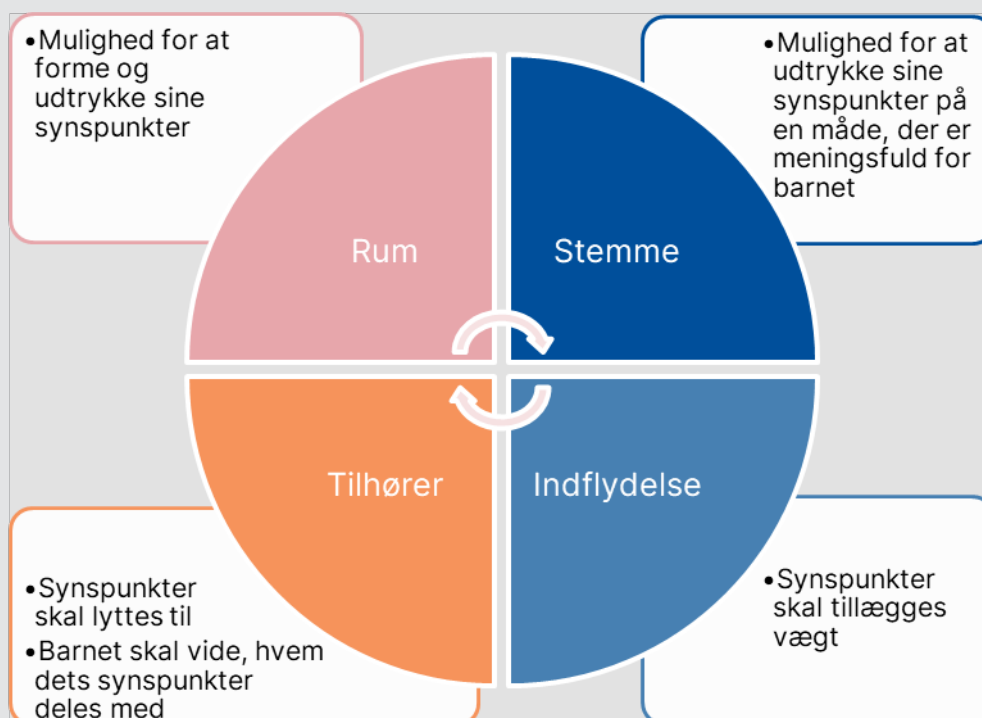
Rum handler om, at børn og unge skal gives mulighed for at forme og udtrykke deres synspunkter i sagsbehandlings- og beslutningsprocesser. Dette element indebærer at invitere, informere og delagtiggøre barnet.

Stemme handler om, at børn og unge skal kunne udtrykke deres synspunkter i sagsbehandlings- og beslutningsprocesser. Dette element indebærer at understøtte og facilitere, at barnet kan udtrykke sine synspunkter på en måde, der er meningsfuld for barnet.

Tilhører handler om, at børns og unges synspunkter skal lyttes til i sagsbehandlings- og beslutningsprocesser. Dette element indebærer, at barnets synspunkter bliver hørt af dem, som kan handle på barnets vegne. I dette ligger også, at børn og unge har ret til at vide, hvem der er tilhører. Det vil sige, hvem der får adgang til deres oplysninger.

Indflydelse handler om, at børns og unges meninger og synspunkter skal tillægges vægt i sagsbehandlings- og beslutningsprocesser. Dette element indebærer, at barnets synspunkter bliver handlet på og får betydning for sagens gang og udfald ud fra barnets alder og modenhed.

Figur 1.1 Lundys model for børneinddragelse

Kilde: Frit på dansk efter Lundy (2007).

Som det fremgår af Lundys model, skal børneinddragelse for at være meningsfuld forstås fra barnets eget perspektiv. Det betyder i praksis, at *børns* oplevelse af de voksenbestemte rammer for, hvordan børn inddrages i myndighedssagsbehandling, bliver afgørende for kvaliteten af inddragelsen. Når vi i denne rapport undersøger børneinddragelse i Familieretshuset med udgangspunkt i Lundys model, handler det derfor om børnenes egne oplevelser og opfattelser, hvilket ikke nødvendigvis afspejler praksis i Familieretshuset set fra et voksensynspunkt.

Derudover er det vigtigt, at undersøgelsen ikke kun fokuserer på det, der sker i samtalerummet, idet god børneinddragelse, som Lundys model illustrerer, også handler om at sikre, at barnet forstår de rammer, som børneinddragelsen foregår under, og at børnene forstår, hvordan deres stemme bliver brugt efter børnesamtalen.

For at undersøge, om Familieretshusets børneinddragelse gennem børnesamtaler og kontaktpersonordningen lever op til Familieretshusets ønske om i praksis

at skabe børneinddragelse med fokus på elementerne i Laura Lundys model, er VIVEs spørgeskemaundersøgelse også bygget op efter Lundys model.

Børneinddragelse i Familieretshuset skal ud over at hjælpe børnene med at komme til orde og afdække barnets perspektiv også støtte barnet i sagsprocessen. Ud over de spørgsmål, der handler om barnets oplevelse af at komme til orde, er der derfor også spørgsmål i spørgeskemaet, der handler om barnets oplevelse af at få støtte gennem børneinddragelsen.

Da spørgeskemaundersøgelsen finder sted umiddelbart efter børnesamtalen, har vi imidlertid ikke mulighed for at undersøge, om børnene oplever, at de gennem børneinddragelsen har opnået indflydelse på beslutningsprocessen og dermed på deres egen hverdagssituation. Det er derfor vigtigt at have øje for i læsningen af resultaterne, at børnenes oplevelser af børnesamtalen og kontaktpersonsordningen ikke afspejler, i hvilken grad børnenes perspektiv får vægt i forældrenes sag i Familieretshuset. Spørgeskemaet dækker derfor tematikkerne 'Rum', 'Stemme' og 'Tilhører' i Laura Lundys teoretiske model for børneinddragelse – men ikke 'Indflydelse' (Lundy, 2007). At opnå 'Indflydelse' er et væsentligt formål med børneinddragelse, og det er derfor naturligvis afgørende at få afdækket, om det også kendetegner praksis i det familieretlige system, men systematisk indflydelse gennem børneinddragelse er afhængig af de rette rammer, og det er netop børnenes oplevelser af disse rammer, vi har fokus på i denne undersøgelse.

Det følgende afsnit beskriver, hvordan spørgeskemaundersøgelsen er designet, hvordan data er indsamlet, og hvordan de børn, der har besvaret skemaet, fordeler sig på køn og alder.

1.4 Undersøgelsens data og metode

1.4.1 Spørgeskemaet

Spørgeskemaet indledes med nogle enkelte spørgsmål om børnenes samvær med forældrene og deres eventuelle ønsker til ændringer af deres bolig- og samværsordning, idet vi forventer, at børnenes situation og deres ønsker har betydning for deres oplevelse af børneinddragelsen.

Dernæst spørger vi børnene, om de er blevet forberedt på formålet med samtalen, om de på forhånd havde lyst til at komme til samtale, om børnene selv havde noget, de ønskede at tale om til samtalen, og om de har talt med en voksen om, hvad de gerne ville tale om til børnesamtalen. Disse spørgsmål vedrører især elementet 'Rum' og i nogen grad 'Stemme' i Lundys model, idet

de handler om, hvorvidt børnene oplever, at der forud for mødet er skabt en forståelig ramme, som faciliterer, at de kan formulere deres synspunkter, og om de forud for samtalen har gjort sig nogle tanker om/fået hjælp til at formulere, hvad de gerne vil tale med børnerådgiveren om.

Spørgsmålene om selve børnesamtalen handler for det første om, hvorvidt børnerådgiveren var god til at forklare, hvad der skulle ske på mødet, om barnet havde lyst til at fortælle børnerådgiveren om ting, der var vigtige for barnet, om han eller hun føler sig lyttet til, og om samtalen omhandlede ting, der var relevante for barnet. Også disse spørgsmål omhandler især 'Rum' og 'Stemme', idet de sigter mod at afdække, om der ifølge børnene er blevet skabt et trygt og relevant rum, som har gjort det muligt for dem at komme til orde, og om børnene faktisk har haft lyst til at ytre sig og fremføre deres synspunkter til samtalen.

Derudover afdækker vi tilhøreraspektet i Lundys model ved fx at spørge børnene, om der efter deres opfattelse er blevet talt med dem om, hvad der skulle videregives til forældrene fra samtalen, om børnene har haft indflydelse på videregivelsen, og om børnene oplever det som en hjælp, at informationer fra børnesamtalen deles med deres forældre.

Børnenes oplevelse af kontaktpersonsordningen afdækkes til sidst i spørgeskemaet. Her spørger vi, om barnet oplever, at det har en kontaktperson, hvor meget de i så fald har været i kontakt med denne forud for børnesamtalen, og om de oplever kontaktpersonsordningen som en hjælp. Børn, der angiver, at de ikke har en kontaktperson, bliver spurgt, om de selv har valgt kontaktpersonen fra, eller om de fremadrettet ønsker sig en kontaktperson.

Familieretshusets kontaktpersonsordning handler især om at tilbyde børn støtte i den situation, de befinder sig i – i hjemmet og i det familieretlige system. Dette er en vigtig del af Familieretshusets børneinddragelse, som vi også sætter fokus på gennem spørgsmål om, hvorvidt børnesamtalen har gjort barnet mindre bekymret for dets familiesituation, og spørgsmål om, hvordan barnet har det efter børnesamtalen.

Alle spørgsmål er sprogligt tilpasset med henblik på, at børn helt ned til 6 år skal kunne forstå dem. Derudover har børnene en student til rådighed under udfyldelsen af spørgeskemaet og kan få uddybet spørgsmålene ved behov. Det er ligeledes prioriteret at anvende kategoriske svarmuligheder i spørgeskemaet (såsom 'ja' eller 'nej'), ligesom at alle spørgsmål har en 'ved ikke' eller 'husker ikke' svarkategori, som børnene kan anvende, hvis de er i tvivl. Kun to spørgsmål har graduerede svarkategorier, og i disse tilfælde er anvendt en række smileys fra meget glad til meget sur til illustration for at understøtte de yngste børn i at graduere deres svar.

Børnene udfylder spørgeskemaet på tablets, hvor børn, der ikke kan læse eller har brug for læsestøtte, har mulighed for at bruge en højtælfningsfunktion til både spørgsmål og svarkategorier. Børn, der kan skrive, har mulighed for at uddybe deres svar i åbne tekstfelter undervejs. Børn, der ikke kan skrive eller har skrivevanskeligheder, kan få hjælp til at nedskrive deres uddybende svar. I spørgeskemaet for 2023 har vi tilføjet yderligere åbne kategorier i forhold til spørgeskemaet i 2022 for at få så mange af børnenes egne perspektiver på deres besvarelser som muligt. I alt har 68 % af børnene i 2023 et eller flere steder i spørgeskemaet uddybet deres besvarelser med deres egne ord. De kvalitative besvarelser er efterfølgende syntetiseret til en række centrale tematikker via åben kodning af det skriftlige materiale. De anvendte citater i rapporten er udvalgt med henblik på den bedste repræsentation af børn af forskellig alder og køn.

1.4.2 Dataindsamlingen

Dataindsamlingen er gennemført i seks afdelinger af Familieretshusets børneenhed på tilfældige dage, umiddelbart efter at børnene har været til en børnesamtale i perioden februar-juni 2023.

Inden børnesamtalen har forældrene modtaget oplysning om undersøgelsen sammen med mødeindkaldelsen til børnesamtalen i deres digitale postkasse. Når børnene kommer til samtalen, er forældre og børn igen blevet orienteret om undersøgelsen, og både forældre og børn har haft mulighed for at sige nej til deltagelsen. Derudover har børnerådgiveren, der har haft barnet til samtale, mulighed for at sige fra på barnets vegne, hvis barnet har været meget oprevet efter samtalen.

Indsamlingen af data umiddelbart efter børnesamtalen har den fordel, at oplevelsen er frisk i børnenes hukommelse, og særligt med yngre børn øger det sandsynligvis muligheden for, at børnene kan svare på spørgsmålene om, hvad de oplevede, og hvad de syntes om det. En anden fordel ved at indsamle data, mens børnene fysisk er til stede i Familieretshuset, er, at vi får en langt større opnåelsesprocent, end hvis vi fx forsøger at nå børnene gennem deres forældres Digitale Postkasse. Ulempen ved at spørge børnene umiddelbart efter børnesamtalen er selvfølgelig samtidig, at det netop er børnenes umiddelbare vurdering, og at virkningerne af børnesamtalen i sagen og for børnene endnu ikke har materialiseret sig.

Hvis barnet og forældrene takker ja til at deltage, har barnet fået udleveret en tablet af en studentermedhjælper, der også har kunnet bistå barnet med udfyldelsen af spørgeskemaet. Studentermedhjælperne er ansat af Familieretshuset specifikt til indsamling af spørgeskemadata for VIVE og indgår ikke i Familieretshusets øvrige drift.

Spørgeskemaet har, som beskrevet, en højt-læsningsfunktion, der gør det muligt for yngre børn og børn med læsevanskeligheder at udfylde skemaet. For at værne om børnenes privatliv omkring deres oplevelser i børneenheden har barnet udfyldt skemaet, uden at forældrene har set skemaet eller børnenes besvarelser.

I alt har 1.026 børn haft mulighed for at deltage i undersøgelsen. 62 % (642) af disse har takket ja til at deltage. De væsentligste årsager til *ikke* at deltage var, at forældrene afviste at lade barnet deltage (20 % af de mulige deltagere), manglende tid (6 % af de mulige deltagere), barnet afviste at deltage (4 % af de mulige deltagere), samt at barnet var for oprevet til at deltage (3 % af de mulige deltagere).

I 2023 er det i højere grad drengene og de yngste børn, der ikke har deltaget i undersøgelsen. Blandt de piger, der havde mulighed for at deltage, har 66 % således udfyldt skemaet mod 59 % af drengene, hvilket primært skyldes, at lidt flere forældre til drenge takker nej til at lade barnet deltage. Aldersmæssigt har 68 % af de ældste 13-17-årige, der havde mulighed for at deltage, udfyldt spørgeskemaet, mod 65 % af de 9-12-årige og 55 % af de 6-8-årige. Her handler den lavere deltagelse blandt de yngste især om, at lidt flere af de 6-8-årige er følelsesmæssigt påvirkede efter børnesamtalen (6 % mod 1 % af de ældste).

I analyseudvalget er 28 % af deltagerne, jf. Tabel 1.1 6-8 år, 43 % er 9-12 år, mens 28 % er 13-17 år. 53 % af deltagerne er piger.

Tabel 1.1 Køn og alder på børnene i undersøgelsen. Procent

	2023		2022	
	Deltagere	Mulige deltagere	Deltagere	Mulige deltagere
Køn				
Drenge	47	50	47	49
Piger	53	50	53	51
Procent i alt	100	100	100	100
Alder				
6-8 år	28	32	30	31
9-12 år	43	42	44	44
13-17 år	28	26	26	25
Procent i alt	100	100	100	100
Antal	642	1028	687	1.131

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset, 2022 og 2023.

1.4.3 Analyser

I de statistiske analyser har vi undersøgt, om børnenes køn, alder, samværssituation og ønsker for deres fremtidige samværssituation spiller en rolle for deres oplevelse af Familieretshusets børneinddragelse.

Derudover har vi undersøgt, om oplevelsen af børnesamtalen i Familieretshuset er forskellig for børn, der er blevet forberedt på børnesamtalen, og børn, der ikke er; om der er forskel på børn, der inden samtalen havde noget, de gerne ville tale om, og børn, der ikke på forhånd havde gjort sig nogle tanker om dette; og om der er forskel på børn, der forud for samtalen var bekymrede for samtalen, og børn, der ikke var.

Her følger vi igen Lundys model, der netop påpeger vigtigheden af, at børnene inddrages på en måde, der er forståelig, tilgængelig og opleves relevant for dem, og at børnene har en interesse i at give deres stemme til kende (Lundy, 2007). Derudover interesserer vi os for, om de børn, der er bekymrede for deres familiesituation, har andre forventninger eller oplevelser af børnesamtalen, end børn, der ikke er bekymrede, fordi disse børn måske i særdeleshed har behov for støtte i det familieretlige system.

I rapporten viser vi disse forskelle, hvis de er statistisk signifikante målt med en chi2-test. I de fleste analyser er kravet til statistisk signifikans, at p-værdien er under 0,05 – dvs. at der er 95 % sandsynlighed for, at den viste forskel afspejler en reel forskel i undersøgelsespopulationen. I enkelte analyser, der bygger på færre besvarelser og dermed har et mindre procentgrundlag, sætter vi dog kravet til statistisk signifikans ved 0,1 – dvs. at der er 90 % sandsynlighed for, at den viste forskel afspejler en reel forskel i undersøgelsespopulationen.

Gennem hele rapporten anvender vi betegnelsen 'børn med ikke-samboende forældre' i stedet for betegnelsen 'skilsmissebørn' om deltagerne i undersøgelsen. Det skyldes dels, at børnenes forældre ikke nødvendigvis har været gift eller samboende, dels at ordet "skilsmissebarn" kan have en negativ ladning, der kan virke stigmatiserende.

1.5 Rapportens opbygning og læsevejledning

Vi har inddelt rapportens kapitler tidsligt, dvs. fra tiden før, under og efter børnesamtalen.

Kapitel 2 omhandler børnenes situation før børnesamtalen, hvor vi først beskriver børnenes aktuelle samvær med forældrene, og om børnene er bekymrede forud for samtalen, samt om de selv har noget, de gerne vil tale om til samtalen. Derudover beskriver vi, hvordan børnene er blevet forberedt og informeret om formålet med børnesamtalen, inden de kom til samtale.

Kapitel 3 handler om børnenes oplevelse af børnesamtalen, herunder hvordan de oplever kontakten med børnerådgiveren, indholdet af samtalen, videregivelse af samtalsindhold, og hvordan børnene har det umiddelbart efter børnesamtalen.

Kapitel 4 omhandler kontaktpersonsordningen, hvor vi bl.a. ser på, hvor mange børn der oplever at have en kontaktperson, om de selv har taget kontakt til deres kontaktperson, og om det har hjulpet dem at have en kontaktperson.

Kapitel 5 udgør rapportens konklusion, hvor vi samler rapportens tråde og diskuterer resultaterne.

2 Børnenes situation før børnesamtalen

Dette kapitel har fokus på tiden op til børnesamtalen. Vi beskriver først børnenes samvær med forældrene på tidspunktet for børnesamtalen. Dernæst beskriver vi børnenes interesse i at blive inddraget i sagen, og hvad de selv ønsker, der skal komme ud af børnesamtalen. Endelig beskriver vi, hvordan børnene oplever at blive forberedt på børnesamtalen.

2.1 Børnenes samvær og bopæl

Børn, der kommer til børnesamtale i Familieretshuset, bor i mindre grad end andre børn med ikke-samboende forældre, ligeligt hos begge forældre (deleordning). Det ses både i denne undersøgelse foretaget blandt børnene og i VIVEs parallelle undersøgelse foretaget blandt forældre med sager i Familieretshuset (Dahl, 2023).

Figur 2.1 viser således, at 17 % af de 6-17-årige, der har været til en børnesamtale i Familieretshuset, selv angiver, at de bor lige meget eller næsten lige meget hos deres mor og far, hvilket er næsten samme andel, som når vi spørger forældre med sager i Familieretshuset (Dahl, 2023). Til sammenligning viser en nylig undersøgelse af VIVE, at 39-43 % af alle 7-15-årige børn med ikke-samboende forældre bor ligeligt hos deres forældre (Dahl, 2022).

Børnene i Familieretshuset bor i stedet primært (37 %) eller udelukkende (31 %) hos deres mor, mens et mindretal bor primært (8 %) eller udelukkende (6 %) hos deres far.

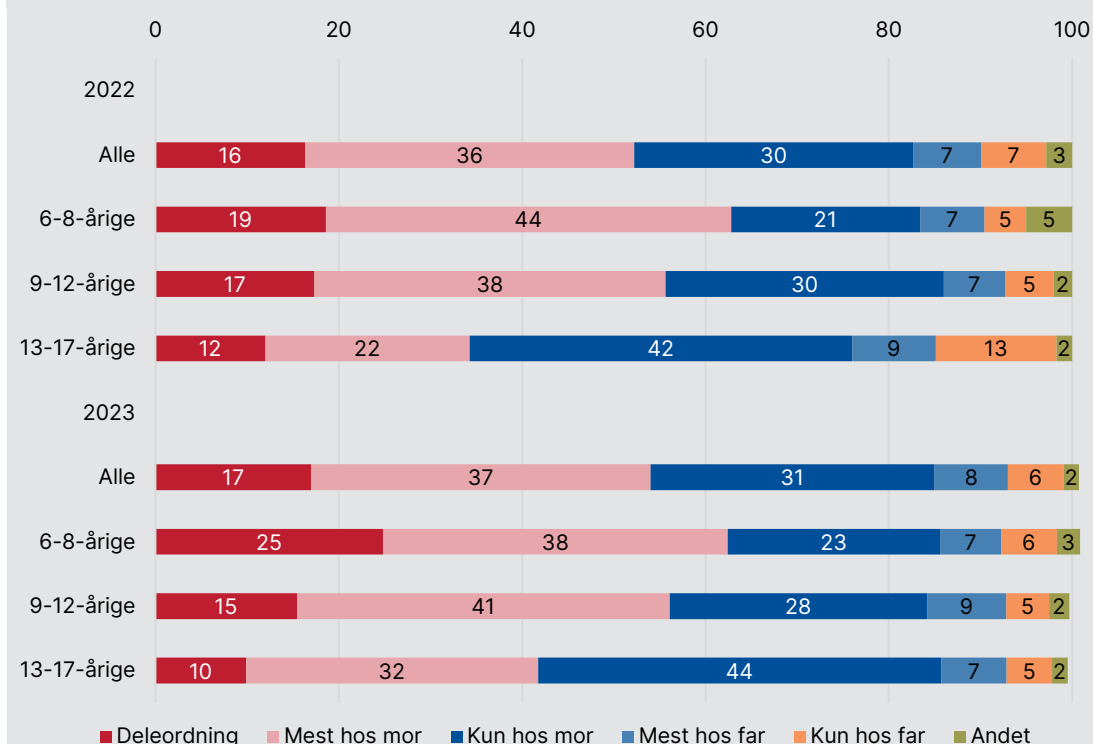
Figur 2.1 viser desuden nogle tydelige aldersforskelle på børnenes samvær, som vi ikke finder i andre undersøgelser af den generelle gruppe af børn med ikke-samboende forældre (Dahl, 2022). De ældste 13-17-årige børn, der kommer til børnesamtale, bor således i noget højere grad end de yngste 6-8-årige udelukkende hos deres mor (hhv. 44 % af de 13-17-årige mod 23 % af de 6-8-årige). Mens de yngste omvendt i højere grad end de ældste har deleordninger, hvor de bor nogenlunde ligeligt hos begge forældre (25 % af de 6-8-årige mod 10 % af de 13-17-årige). De ældste børns samvær med samværsforælderen er således mere begrænset end de yngste børns.

Sammenlignet med 2022 ser vi en lille stigning i andelen med deleordninger blandt de yngste børn (fra 19 til 25 %) og et tilsvarende fald i andelen af de

yngste, der primært bor hos deres mor (fra 44 til 38 %). Blandt de ældste ser vi et fald i andelen, der udelukkende bor hos deres far (fra 13 til 5 %) og tilsvarende en stigning i andelen, der primært bor hos deres mor (fra 22 til 32 %).

Figur 2.1 Samværsordninger blandt børn i Familieretshuset. Procent

Fordelt på alder og indsamlingsår.

Anm.: N: 2022: 668, 2023: 641.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2022 og 2023.

2.1.1 Børns ønsker til samvær og bopæl

I 2023 har vi spurgt til børnenes ønsker til fremtidigt samvær ved at spørge børnene, om de gerne vil se henholdsvis deres mor og deres far mere. På baggrund heraf har vi inddelt børnene i fire kategorier:

1. Børn med samvær, der ønsker at bevare deres samvær
2. Børn med samvær, der ønsker mindre samvær med den forælder, de ikke bor sammen med

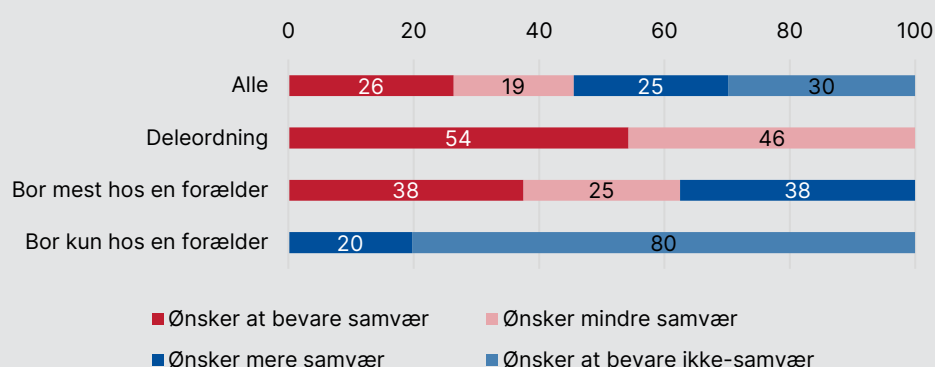
3. Børn med samvær, der ønsker mere samvær med den forælder, de ikke bor sammen med
4. Børn uden samvær, der ønsker at fortsætte med ikke at have samvær.

Samlet set viser Figur 2.2, at 26 % af børnene har samvær med overnatning og ønsker at bevare dette, som det er. 19 % vil gerne have mindre samvær, mens 25 % ønsker sig mere samvær. Og endelig er der 30 % af børnene, der udelukkende bor hos den ene forælder og ønsker at fastholde denne ordning.

Deler vi børnene op på deres nuværende samværsordning, ser vi, at 54 % af børn med *deleordninger* ønsker at fastholde denne, mens 46 % af disse gerne vil bo mere hos den ene forælder. Videre ser vi, at 38 % af børn, der *bor mest hos den ene forælder* ønsker at fastholde samværet, som det er, mens 25 % af disse ønsker sig mindre samvær, og 38 % ønsker sig mere. Endelig ser vi, at 20 % af de børn, der *udelukkende bor hos den ene forælder*, ønsker sig mere samvær med den anden forælder, mens 80 % af disse børn ønsker at fastholde fraværet af samvær.

Figur 2.2 Ønsker til fremtidigt samvær blandt børn i Familieretshuset. Procent

Fordelt på nuværende samværsordning.

Anm.: N: 631.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2023.

Da det som vist i Figur 2.1 i højere grad er de ældste, der ikke har samvær med den ene forælder, er det også i højere grad disse børn, der ønsker at fortsætte med denne ordning. De yngre børn, der har mere omfattende samværsordninger, er omvendt oftere at finde både i gruppen, der ønsker sig mere samvær, og gruppen, der ønsker sig mindre samvær.

En del af børnene beskriver som vist i nedenstående citater med egne ord deres ønsker til samvær, bopæl og forældremyndighed. Disse børn fremstår relativt afklarede og konkrete omkring, hvordan de ønsker sig, at deres familieliv skal være:

Ønskede at tale om at være lidt mere hos mor end hos far. (Dreng, 7 år)

Jeg ville selvfølgelig gerne sige min mening om, hvor meget jeg skal være hos mor, og hvor meget jeg skal være hos far. Lige nu er ordningen 9 dage hos mor og 5 dage hos far. Det er jo en meget fin ordning. (Pige, 11 år)

Jeg ville gerne tale om fremtiden, og hvordan jeg kan være mere hos min far, medmindre det ikke kan fungere. (Dreng, 15 år)

At jeg ikke ville bo hjemme hos min far. (Pige, 15 år)

Hvordan jeg har det hos begge mine forældre, og hvem jeg skulle bo mest hos. Jeg ville gerne bo lidt mere hos min far, da jeg altid har boet mest hos min mor. (Dreng, 12 år)

[Jeg vil gerne tale om], at jeg gerne vil have en ekstra dag hos min far, og at min mor og far, de skændes hele tiden. (Pige, 7 år)

En del børn begrundede også disse ønsker. Det kan handle om savn efter den ene forælder eller et ønske om at bruge mere tid med den ene forælder. Begrundelserne kan dog også handle om, at der er problemer i det ene hjem, og at barnet derfor søger væk fra den ene forælder:

[Jeg vil gerne tale om], hvornår min far kommer tilbage og siger hej og giver mig en krammer. (Dreng, 12 år)

Jeg ville gerne tale om at se min far, og om min far savnede mig. (Pige, 7 år)

Min far er lidt voldelig, og der var en voldsom episode, jeg gerne ville fortælle om. (Dreng, 8 år)

Jeg vil tale om, at min far ikke er så sød. (Pige, 10 år)

Jeg ville tale om, når min far drikker. (Dreng, 11 år)

At min far har været voldelig over for mig og min bonusmor. (Pige, 13 år)

Min fars stofmisbrug. (Pige, 14 år)

Min papfar og min far er ikke glade for hinanden, og jeg er meget bange for, at de kommer op og slås. (Pige, 10 år)

Jeg vil ikke være hos min mor, og jeg er bekymret for, at jeg bliver tvunget til at være hos min mor. (Dreng, 10 år)

[Jeg vil tale om] at være mere hos min far, og at jeg ikke kan lide min mors mand. (Dreng, 10 år)

Andre børn udtrykker mindre specifikke ønsker til samværsordningen, men giver i stedet udtryk for deres ønsker om, at forældrene får et bedre samarbejde og måske en dag finder sammen igen, eller at familien samlet set får løst de konflikter, der spænder ben for deres relationer:

Mit ønske er at være sammen med min far og mor, og at de kan snakke sammen og [lære] hinanden at kende, så de måske kan giftes igen. (Pige, 8 år)

Jeg ville gerne have, at mine forældre ikke skændes. (Dreng, 8 år)

Det med min mor – at vi blev meget uvenner for lidt tid siden. (Pige, 13 år)

Jeg vil gerne have, at det med mig og far bliver løst straks, så vi kan se hinanden. (Pige, 7 år)

2.2 Børnenes lyst og forventninger til børnesamtalen

Når børnene kommer til børnesamtale, kan de i større eller mindre grad have deres egne formål med deltagelsen, og det kan i større eller mindre grad være noget, de gør, fordi de selv har lyst eller alternativt noget, de deltager i, fordi nogle voksne har bestemt, at de skal deltage. Vi ser disse spørgsmål, der

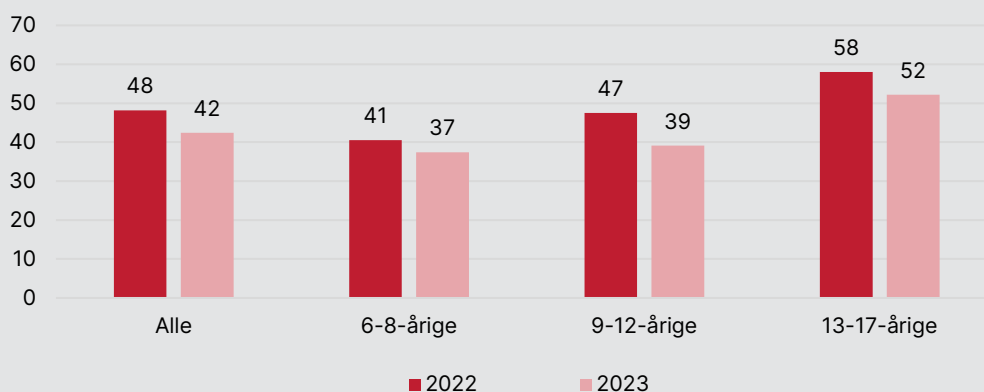
handler om, hvorvidt barnet har "lyst til deltagelse" og "har noget på hjerte til børnesamtalen" som to af flere mulige udtryk for, i hvilken grad børnene optræder aktivt og opsøgende i det familieretlige system eller primært agerer på anmodning fra de voksne. Børn, der har lyst til at deltage og har noget, de selv gerne vil tale med børnerådgiveren om, indtager i udgangspunktet en mere tydelig position i børneinddragelsen, end børn, der ikke har lyst og ikke har noget på hjerte.

Analysen viser, at 69 % af børnene i undersøgelsen har lyst til at komme til børnesamtale, og at 42 % selv har gjort sig tanker om, hvad de ønsker at tale med børnerådgiveren om før samtalen. Aldersmæssigt er der ikke forskel på lysten til deltagelse, men vi ser i Figur 2.3, at de ældste børn i noget højere grad selv har noget på hjerte til samtalen og dermed i højere grad selv tager stilling og kan reflektere over deres sag (hhv. 37 % af de 6-8-årige mod 52 % af de 13-17-årige).

Derudover viser figuren, at der fra 2022 til 2023 er sket et lille, men statistisk signifikant, fald i andelen, der angiver, at de selv havde noget, de ønskede at tale om til børnesamtalen fra 48 til 42 %. Dette fald ses tydeligst hos de 9-12-årige, hvor andelen med noget på hjerte er faldet fra 47 til 39 %. Faldet kan være tilfældigt, men er vigtigt at holde øje med, da det kan tolkes som et udtryk for, at børnene forud for børnesamtalen selv har en lidt mindre tydelig forståelse af, hvordan de selv kan bruge børnesamtalen, og/eller en mindre tydelig interesse i at bruge samtalen til selv at fremføre deres egne synspunkter.

Figur 2.3 Børn med noget på hjerte til børnesamtalen. Procent

Fordelt på alder og indsamlingsår.

Anm.: N: 2022: 668, 2023: 641.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2022 og 2023.

Børnene har i undersøgelsen haft mulighed for at begrunde/uddybe, hvorfor de havde lyst til at deltage i børnesamtalen, og hvad de ønskede at tale om. Langt de fleste børn fortæller, at de gerne vil deltage for at tale om deres samvær og bopæl – eller om deres generelle familiesituation. En del børn angiver også, at de sætter pris på at blive inddraget, og håber, at de med deres deltagelse vil kunne hjælpe til forbedringer i deres egen og deres forældres situation.

Selvom de fleste børn har lyst til at komme til børnesamtale, svarer 12 % nej til, at de havde lyst, mens 19 % svarer, at de ikke ved, om de havde lyst til at deltage i børnesamtalen. Disse børn har også givet deres begrundelser for deres manglende lyst, hvilket, som de følgende citater viser, ofte handler om børnenes udtrætning af at være skilsmissebarn i systemet, og at børnene oplever ubehag ved de emner, der skal tales om i samtalen:

Jeg har været til mange samtaler, og det er irriterende at komme hele tiden, og jeg har sagt det mange gange. (Dreng, 9 år)

Fordi jeg er blevet træt af at snakke med forskellige mennesker hele tiden og have møder næsten hver uge. Men det gik fint, og det var meget stille og roligt. (Pige, 16 år)

Jeg har været her så mange gange, at jeg føler, at jeg har sagt, hvad jeg skulle sige. (Dreng, 15 år)

Jeg synes bare ikke, det er sjovt. Jeg har snakket her mange gange og vil bare gerne have det overstået. (Pige, 10 år)

Jeg kan ikke lide at snakke om familieproblemer med fremmede. (Dreng, 14 år)

Jeg gad ikke at tale om det, fordi det gjorde mig ked af det. (Pige, 15 år)

Der er dog også børn, der begrunder deres manglende lyst til at deltage med, at det tager tid fra deres fritidsaktiviteter eller ting, de skulle have været med til i skolen.

2.3 Bekymring forud for børnesamtalen

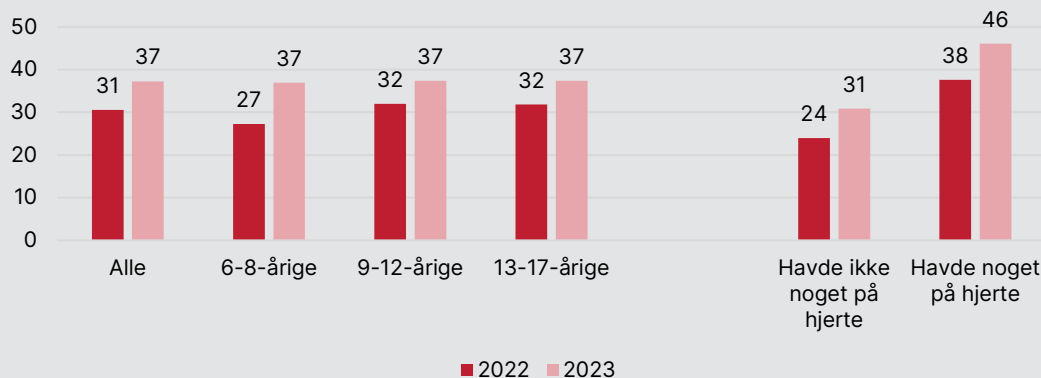
Ud over at spørge til børnenes lyst og egne formål til børnesamtalen spørger vi også børnene om, hvorvidt de forud for børnesamtalen har været bekymrede for, hvor de skal bo, og hvor meget samvær, de skal have med forældrene. I 2023 svarer 37 % af børnene ja til, at de har været bekymrede, hvilket

er en stigning i forhold til 2022, hvor 31 % angav, at de forud for børnesamtalen havde været bekymrede.

Der er i 2023 ikke signifikant forskel på yngre og ældre børn i forhold til bekymring. Den omtalte stigning i bekymring er dog aldersspecifik, idet det især er en tendens, vi ser blandt de yngste, hvor andelen af bekymrede er steget signifikant fra 27 til 37 %. Derudover ser vi i Figur 2.4, at bekymring for fremtidigt familieliv hænger sammen med, hvorvidt børnene selv har noget, de vil tale om til børnesamtalen. Blandt de, der i 2023 har noget på hjerte, er 46 % således bekymrede for deres samvær og bopæl mod 31 % af de, der ikke har noget på hjerte. Dette viser altså en sammenhæng mellem, hvor bekymrede de er for deres familiesituation og børnenes proaktivitet, som er vigtig at være opmærksom på i børneinddragelsen.

Figur 2.4 Børn, der har været bekymrede for samvær eller bopæl før børnesamtalen. Procent

Fordelt på alder; om børnene selv havde noget på hjerte til børnesamtalen og indsamlingsår.

Anm.: N: 2022: 668, 2023: 641.

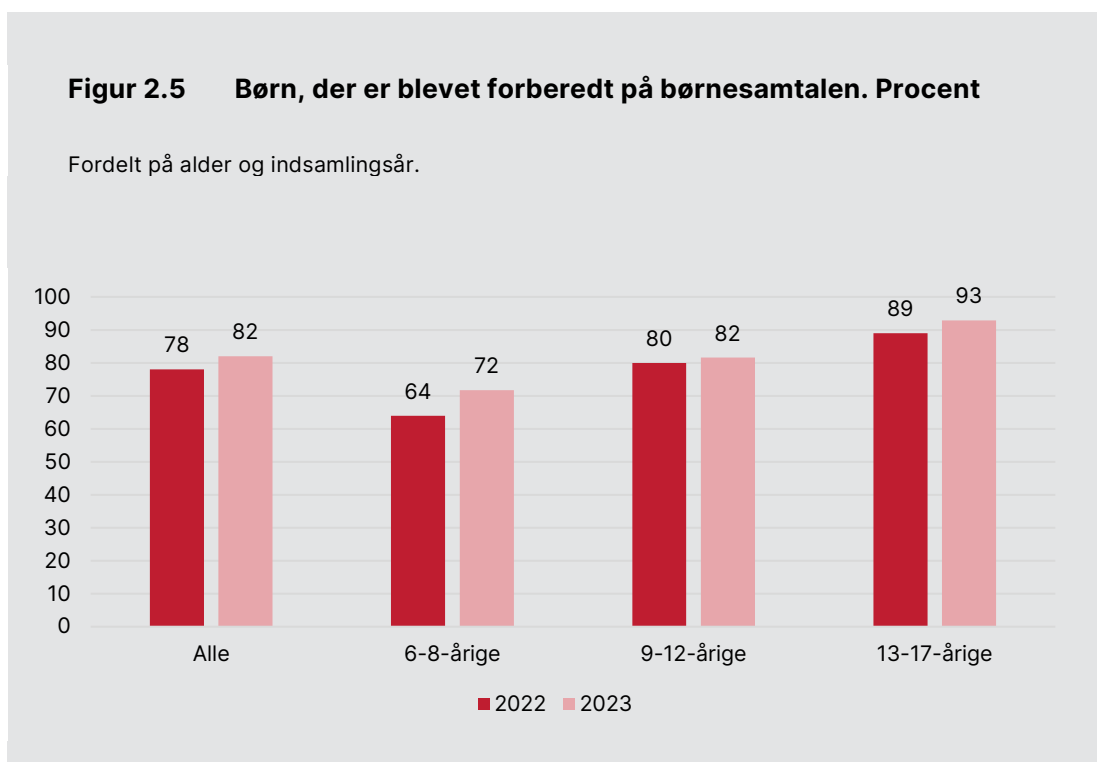
Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2022 og 2023.

Når det gælder bekymring for den fremtidige familiesituation, ser vi desuden en kønsforskkel, som ikke ses i de andre analyser i rapporten. I undersøgelsen angiver 41 % af pigerne således, at de har været bekymrede for deres fremtidige familiesituation mod 33 % af drengene.

2.4 Forberedelse til børnesamtalen

Børn, der skal til en børnesamtale i Familieretshuset, har mulighed for at blive forberedt på samtalen ved fx at tale med deres forældre eller deres kontaktperson i Familieretshuset. Derudover kan de opsøge information på børnenes hjemmeside i Familieretshuset: migimidten.dk. I spørgeskemaundersøgelsen spørger vi børnene, om de er blevet forberedt på, hvad der skulle ske til børnesamtalen, og vi spørger også de børn, der havde noget, de gerne ville tale med børnerådgiveren om, hvorvidt de har talt med en voksen om dette, før de skulle til børnesamtale. Disse to spørgsmål har til hensigt at vise, om børnene har fået hjælp til at forstå, hvilken rolle børnesamtalen spiller, og om de har haft mulighed for at tale med en voksen om deres tanker og ønsker, inden de kom til samtalen.

I 2023 oplever 82 % af børnene at være blevet forberedt på børnesamtalen, hvilket er lidt flere end i 2022, hvor 78 % var blevet forberedt. Stigningen i forberedelse er især sket blandt de yngste børn, der dog fortsat i mindre grad end de ældre oplever at være blevet forberedt eller ikke kan huske, om de er blevet forberedt på samtalen. Figur 2.5 viser således, at 72 % af de 6-8-årige oplever at være blevet forberedt på børnesamtalen mod 82 % af de 9-12-årige og 93 % af de 13-17-årige.

Anm.: N: 2022: 668, 2023: 641.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2022 og 2023.

Analysen af det andet spørgsmål om forberedelse viser, at 68 % af de børn og unge, der selv har noget på hjerte til børnesamtalen, har talt med en voksen om deres egne tanker og ønsker forud for børnesamtalen.

Det er primært forældrene, der forbereder børnene og taler med dem om deres tanker og ønsker til børnesamtalen. Den stigning, der er sket i forberedelsen, er derudover sket ved, at forældrene til de yngste børn i højere grad forbereder disse på deltagelsen (fra 54 til 66 %). De ældre børn har dog oftere end de yngre talt med andre voksne end deres forældre eller Familieretshusets medarbejdere, det kan fx være en lærer eller andre familiemedlemmer (hhv. 7 % af 6-8-årige og 9 % af de 9-12-årige mod 21 % af 13-17-årige).

Børnenes oplevelse af, om de er blevet forberedt på børnesamtalen hænger sammen med deres lyst til at deltage, og hvorvidt de selv har noget, de gerne vil tale om til børnesamtalen. Undersøgelsen viser således, at 46 % af de børn, der blev forberedt på formålet med børnesamtalen, på forhånd havde noget, de gerne ville tale om til børnesamtalen, mens 71 % af de børn, der blev forberedt, angiver, at de havde lyst til at deltage. Blandt børn, der ikke er blevet forberedt, havde 38 % noget, de gerne ville tale om, og 61 % havde lyst til at deltage. Resultatet tyder således på den ene side på, at forberedelsen styrker børnene i at formulere deres tanker og synspunkter forud for børnesamtalen, samt foranlediger, at de i flere tilfælde får talt med deres forældre om deres perspektiver og synspunkter forud for samtalen. Omvendt er det på den anden side også muligt, at de børn, der havde noget på hjerte, har været mere tilbøjelige til selv at række ud til deres forældre eller andre voksne forud for børnesamtalen for at forberede sig på samtalen.

Denne undersøgelse peger således på, at forældres forberedelse og samtale med børnene om deres tanker og ønsker for børnesamtalen har en positiv indvirkning på børnenes inddragelse og engagement.

I offentligheden og i forskningslitteraturen er der løbende diskussion om situationer, hvor den ene forælder i familieretlige sager forsøger at påvirke et barn til fx at tage afstand fra den anden forælder eller i øvrigt udtale sig til fordel for den ene forælder i en børnesamtale. I den diskussion kan det, at barnet er blevet forberedt af den ene forælder forud for børnesamtalen, ses som noget potentielt kontroversielt, der ikke kun handler om at forberede barnet på processen og formålet med samtalen (Pruett et al., 2023; Social-, Bolig- og Ældreministeriet, 2023). Vi kan ikke i denne undersøgelse afgøre, om forældrenes forberedelse ud over at engagere børnene i børnesamtalen også potentielt har introduceret bias mod den anden forælder hos enkelte af børnene. Børnenes egne udsagn tyder på, at de ofte føler sig klemt imellem deres forældre og skal navigere i meget komplekse familieforhold, som samlet set påvirker dem negativt. Samtidig tyder børnenes udsagn dog også på, at mange oplever børnesamtalen som et sted, hvor de *kan* tale frit uden at tage hensyn til deres

forældres synspunkter, og hvor de har en uvildig voksen på deres side. Det gælder også børn, der er blevet forberedt af deres forældre:

Man skal tage det roligt. De er rigtig søde, og man skal kun snakke om det, man selv vil, og ikke det, andre vil. (Pige, 10 år)

Tænk på, hvordan du vil have det – ikke hvordan dine forældre vil have det. (Dreng, 13 år)

Jeg synes, andre børn [der kommer til børnesamtale] burde sige det, de føler, og de skal bare følge sig selv. (Pige, 11 år)

Jeg ved, at personen ville være neutral og kunne hjælpe mig. (Dreng, 14 år)

2.5 Opsamling

Børn, der kommer til børnesamtale i Familieretshuset, lever i mindre grad end andre børn med ikke-samboende forældre ligeligt hos begge forældre (deleordning). De fleste af disse børn bor i stedet primært/udelukkende hos deres mor, mens et mindretal bor sammen med deres far. Det er i højere grad de yngste 6-8-årige børn, der bor i en deleordning, mens de ældste 13-17-årige børn i højere grad bor udelukkende hos deres mor.

Barnets aktuelle samværsordning hænger sammen med deres ønsker til fremtidigt samvær, idet børn, der i forvejen har samvær, i højere grad ønsker at bevare eller udvide dette samvær, mens langt størstedelen af børn uden samvær ønsker at fastholde, at de kun bor hos den ene forælder.

69 % af børnene i undersøgelsen har lyst til at komme til børnesamtale, og ifølge børnene selv er det som regel, fordi de gerne vil høres i spørgsmål om bopæl og samvær samt tale med en voksen om, hvordan de har det. For de, der ikke har lyst, beskriver børnene bl.a. udtrætning ved at skulle til samtaler om deres familiesituation, utryghed ved at tale om skilsmissen eller manglende motivation. De større børn har i højere grad selv noget på hjerte til børnesamtalen, men der er ikke aldersmæssige forskelle på børnenes lyst til at deltage i børnesamtalen. Fra 2022 til 2023 er der sket et mindre fald i andelen af børn, der har noget på hjerte til børnesamtalen.

Børn, der har noget på hjerte til børnesamtalen, er oftere end børn uden noget på hjerte bekymrede for deres fremtidige samværs- og bopælsituation. 37 % af børnene angiver, at de forud for børnesamtalen har været bekymrede for, hvor meget de skulle se deres forældre, og hvor de skulle bo, hvilket er lidt flere end i 2022, hvor 31 % var bekymrede. I 2023 er der i modsætning til

2022-undersøgelsen ikke aldersmæssige forskelle på bekymringen, hvilket skyldes en stigning i bekymringen blandt de yngste.

Inden børnesamtalen er 82 % af børnene blevet forberedt på børnesamtalen, hvilket er lidt flere end i 2022, hvor 78 % angav, at de var blevet forberedt. Det skyldes især en stigning i andelen af de yngste børn, der angiver, at de er blevet forberedt. De yngste 6-8-årige angiver dog fortsat i mindre grad end de ældre børn, at de er blevet forberedt på børnesamtalen. Børnene er primært blevet forberedt af deres forældre, mens en mindre andel er blevet forberedt af en ansat i Familieretshuset, der som oftest vil være deres kontaktperson. Børn, der på forhånd havde noget på hjerte, er blevet spurgt, om de har haft mulighed for at tale med en voksen om dette før børnesamtalen. Det svarer 68 % ja til. Analyserne viser, at børn, der er blevet forberedt på børnesamtalen, har mere lyst til at deltage og oftere har noget på hjerte, som de ønsker at tale om.

3 Børns oplevelse af børnesamtalen

Dette kapitel handler om børnenes oplevelse af børnesamtalen, der er den form for børneinddragelse, som flest børn stifter bekendtskab med. Børnesamtalen har til formål at inddrage barnets perspektiv i sagsforløbet, og der skrives notat af samtalen.

Vi ser i kapitlet først på, hvordan børnene oplever kontakten med børnerådgiveren (der som udgangspunkt også er barnets kontaktperson), og om de synes, samtalen handlede om noget, der er vigtigt for dem, samt om de har talt om deres bopæls- og samværssituation og deres trivsel.

Dernæst ser vi på børnenes oplevelse af, hvordan deres udsagn til børnesamtalen bliver brugt, og om dette er blevet adresseret i børnesamtalen. Vi spørger, om børnene har talt med børnerådgiveren om, hvad der ville blive delt med deres forældre fra børnesamtalen, om børnene oplever, at de selv kunne bestemme, hvilke oplysninger deres forældre vil få adgang til, og om barnet oplever det som en hjælp for dem, at (dele af) samtalen formidles videre til deres forældre.

Til sidst viser vi børnenes refleksioner umiddelbart efter børnesamtalen i forhold til, om børnene har følt sig beroliget af samtalen med børnerådgiveren, samt hvilke råd børnene i undersøgelsen har til børnerådgiverne og til andre børn, der skal til børnesamtale.

I analyserne viser vi, hvordan alder, forberedelse, og hvorvidt børnene selv havde noget, de ønskede at tale om forud for børnesamtalen, har betydning for, hvordan børnene oplever børnesamtalen.

3.1 Kontakt og tillid til børnerådgiveren

Næsten alle børn oplever, at børnerådgiveren, der gennemfører børnesamtalen, er god til at forklare formålet med mødet til samtalen, og at børnerådgiveren er god til at lytte under samtalen (95-96 %). Denne positive oplevelse af børnerådgiveren gør, at 82 % af børnene fortæller, at de til samtalen havde lyst til at fortælle børnerådgiveren om ting, der var vigtige for dem.

Børn, der havde lyst til at tale med børnerådgiveren, fortæller, som nedenstående citater illustrerer, om tillidsvækkende kvaliteter ved børnerådgiveren eller et generelt behov for at tale med en voksen om deres situation. Derudover lægger mange børn vægt på, at børnerådgiveren anses som en allieret, der kan hjælpe dem, hvis de fortæller om, hvad der er vigtigt for dem:

Hun var god til at forklare mig, hvad jeg skulle, og jeg følte mig ikke bange. (Pige, 10 år)

Fordi det føles rigtigt at sige det, og jeg kunne ikke holde ud ikke at sige det til andre. (Dreng, 9 år)

Fordi jeg vil have hjælp, og fordi jeg vil have det bedre. (Dreng, 11 år)

Der var langt færre børn, der ikke havde lyst til samtalen, og der er derfor kun få citater om den manglende lyst til at tale med børnerådgiveren. Her handler manglende lyst til at tale med børnerådgiveren ligesom ulysten til at møde op til samtalen om, at børnene ikke synes, det er rart at dele tanker om familiens situation med fremmede og om generelt manglende motivation:

Jeg har bare lyst til at holde det for mig selv. (Pige, 14 år)

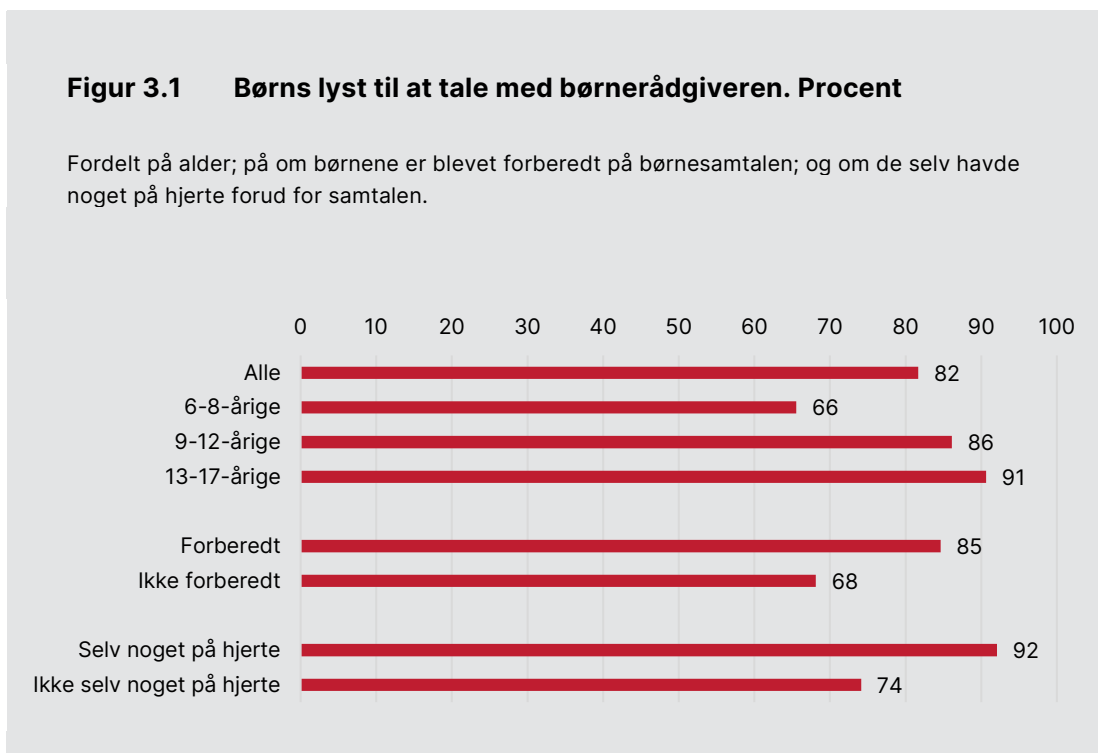
Var lidt ligeglad. (Dreng, 8 år)

I 2023 finder vi, som Figur 3.1 viser, en forskel på børn i forskellige aldersgrupper i forhold til lysten til at tale med børnerådgiveren om ting, barnet synes var vigtige, idet 67 % af de 6-8-årige svarer ja til, at de havde lyst til at fortælle om ting, der var vigtige for barnet, mod 80 % af de 9-12-årige og 95 % af de 13-17-årige.

Derimod er der ikke, som der var i 2022, forskel på mindre og større børn i forhold til oplevelsen af, at børnerådgiveren er god til at forklare, hvad der skal ske til samtalen, hvilket skyldes en stigning i andelen af de yngste 6-8-årige børn, der angiver, at børnerådgiveren er god til at forklare, hvad der skal ske, fra 88 til 96 %. Denne udvikling hos de yngste, som ses på en række af de parametre, som vi bruger til at vurdere børneinddragelsen efter, diskuteres i kapitlets opsamling og igen i rapportens konklusion.

I undersøgelsen fra 2022 så vi, at børn, der var forberedt på børnesamtalen, i højere grad oplevede, at børnerådgiveren var god til at forklare samtaleindhold og lytte til barnet. Derudover så vi, at børn, der var blevet forberedt, i højere grad havde lyst til at tale med børnerådgiveren om ting, de synes er vigtige. I 2023-undersøgelsen spiller forberedelse fortsat en rolle for, om børnene har lyst til at åbne sig op over for rådgiveren, men ikke for opfattelsen af børnerådgiverens evne til at forklare og lytte.

Figur 3.1 viser således også, at hvor 85 % af de børn, der er blevet forberedt på samtalen, og 92 % af de børn, der selv havde noget på hjerte, i 2023 havde lyst til at fortælle børnerådgiveren om ting, de synes var vigtige, mod henholdsvis 68 og 74 % af de børn, der ikke var blevet forberedt, og som ikke selv havde noget, de gerne ville tale med børnerådgiveren om.

Anm.: N: 631.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2023.

3.2 Relevans i indholdet af børnesamtalerne

Kontakten til den voksne og lysten til at fortælle er et vigtigt aspekt at se på, når man vil vurdere kvaliteten i børneinddragelse. Et andet vigtigt element i denne vurdering er, om børnene oplever, at de inddrages relevant og kommer til orde omkring deres tanker og ønsker for deres familiesituation. I spørgeskemaet har vi spurgt børnene om deres oplevelse af børnesamtalens relevans ved at spørge børnene, om den voksne spurgte dem om ting, der var vigtige for dem, om hvordan de har det, samt hvorvidt de talte med den voksne om, hvor de skal bo, eller hvor meget de skal se deres mor eller far.

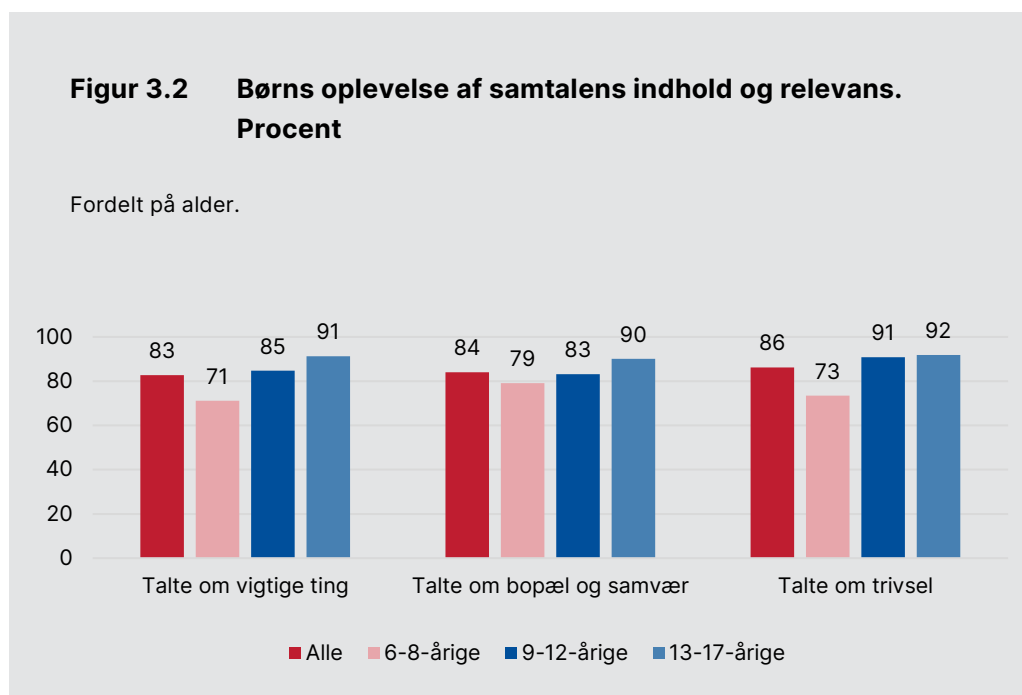
Undersøgelsen viser, at 83 % af børnene har oplevet, at den voksne spurgte ind til ting, der var vigtige for dem. Omtrent lige så mange har talt med børnerådgiveren om bopæl og samvær (84 %). Og langt de fleste børn har oplevet,

at de har talt med den voksne om deres trivsel (86 %). Langt størstedelen oplever således, at børnesamtalen er relevant for dem.

Børnenes alder har dog også her betydning for, hvordan børnene har oplevet indholdet af samtalen. Jo ældre børnene er, desto flere oplever relevans og kvalitet i børnesamtalen.

Figur 3.2 viser således, at 71 % af de yngste på 6-8 år oplevede, at den voksne spurgte dem om ting, der var vigtige for dem, mod 84 % af de 9-12-årige og 91 % af de 13-17-årige. Derudover viser figuren, at 79 % af de 6-8-årige talte med børnerådgiveren om, hvor de skulle bo, eller hvor meget de skulle se deres mor og far, mod 83 % af de 9-12-årige og 91 % af de 13-17-årige. Og endelig ser vi en signifikant forskel på aldersgrupperne i forhold til, om børnene oplevede, at børnesamtalen omhandlede deres trivsel, idet 73 % af de 6-8-årige oplevede dette, mod 91 % af de 9-12-årige og 92 % af de 13-17-årige.

Som beskrevet ser vi i en række af rapportens analyser en særskilt udvikling i oplevelsen af børnesamtalen blandt de yngste børn. I forhold til oplevelsen af indholdet af børnesamtalen ser vi fra 2022 til 2023 en stigning i andelen af 6-8-årige, der oplever, at der til børnesamtalen tales om bopæl og samvær fra 67 til 79 %. Til gengæld ser vi også i denne aldersgruppe et fald i andelen, der oplever, at der er blevet talt om trivsel fra 82 til 73 %. I de andre aldersgrupper ser vi ikke en tilsvarende udvikling.

Anm.: N: 631.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2023.

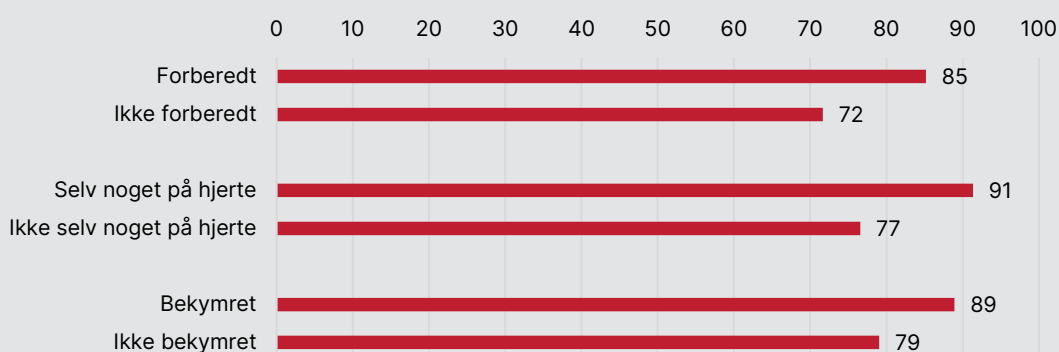
Forberedelsen af børnene, og hvorvidt børnene selv har noget på hjerte, spiller også en rolle, når vi kigger på børnenes oplevelse af samtaleens relevans.

Det ses i Figur 3.3, hvor 85 % af børn, der er blevet forberedt på samtalen, og 91 % af de børn, der havde noget på hjerte før samtalen, svarer ja til, at de blev spurgt om ting, der var vigtige for dem, mod henholdsvis 72 og 77 % af de børn, der *ikke* var blevet forberedt, og som *ikke* havde noget, de gerne ville tale om til børnesamtalen.

En lignende sammenhæng finder vi på de børn, der angiver, at de har været bekymrede for deres fremtidige bopæl og samvær med forældrene, og de børn, der ikke var bekymrede for dette, hvor 89 % af de bekymrede børn oplever, at samtalen handler om vigtige ting mod 79 % af de ikke-bekymrede.

Figur 3.3 Børns oplevelse af, om børnesamtalen handler om vigtige ting. Procent

Fordelt på, om børnene er blevet forberedt; om de selv havde noget, de ønskede at sige til børnesamtalen; og om de forud for børnesamtalen har været bekymrede for bopæl eller samvær.

Anm.: N: 631.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2023.

Oplevelsen af relevans i børnesamtalen hænger således både sammen med, hvor meget der er på spil for børnene, og om de er blevet forberedt på rammer og formål før børnesamtalen.

3.3 Videregivelse af oplysninger fra børnesamtalen

De fleste børn oplever at være informeret og have medbestemmelse over deling af oplysning fra børnesamtalen. 72 % af børnene har således talt med børnerådgiveren om, hvad der ville blive delt med barnets forældre. 77 % har haft oplevelsen af at have medbestemmelse over, hvilke oplysninger der ville blive videregivet til forældrene. Og 70 % af børnene svarer, at det er en hjælp for dem, at der bliver videregivet informationer fra børnesamtalen til deres forældre.

De kvalitative udsagn bekræfter og uddyber børnenes oplevelse af at blive informeret om, hvordan deres udsagn bruges fremadrettet. Her fortæller flere børn, hvordan de har haft svært ved at komme til orde over for deres forældre, og at de har en formodning om, at børnerådgiveren vil kunne hjælpe dem med dette:

Tør ikke sige det til far, og her var der en, jeg kunne fortælle det til, som kunne sige det videre. (Pige, 8 år)

Fordi jeg ikke synes, mine forældre lytter nok til mig. (Dreng, 10 år)

Fordi jeg gerne ville have, at min mening bliver hørt og taget hånd om. (Dreng, 14 år)

Andre børn giver i deres råd til andre børn udtryk for, at de selv har haft kontrol over deres egne udsagn, og at denne følelse af kontrol har gjort det mere trygt at tale fortroligt med børnerådgiveren:

Det er vigtigt at huske på, at du kan fortælle din kontaktperson alt, og at du selv bestemmer, hvad der kommer videre til dine forældre, og at din kontaktperson altid vil være på din side og bakke dig op. (Pige, 15 år)

At man selv kan bestemme, hvad ens forældre får at vide af det, man har sagt. Så man kan bare snakke. (Dreng, 16 år)

Ligesom det er tilfældet for andre områder af børneinddragelsen er der i det statistiske materiale forskel på aldersgrupperne i forhold til, om børnene forstår, hvordan deres udsagn bruges, og om de oplever det som en hjælp, at der bliver videregivet oplysninger fra børnesamtalen til deres forældre.

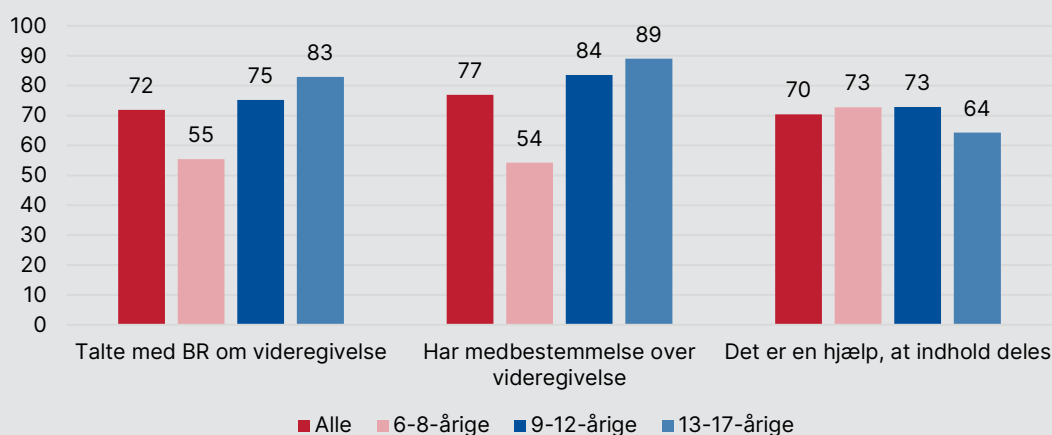
Figur 3.4 viser således, at hhv. 53 og 54 % af de 6-8-årige oplever, at der til samtalen er blevet talt om, hvad der skulle siges videre til deres mor og far, og

at de selv har haft medbestemmelse over, hvad der skulle siges videre. Blandt de 9-12-årige angiver 72 %, at de har talt om videregivelse, mens 82 % oplever at have haft medbestemmelse over indholdet. Mens vi i den ældste aldersgruppe er oppe på 83 %, der angiver, at der er blevet talt om videregivelse, mens 89 % oplever, at de selv har haft medbestemmelse over videregivelsen.

Når det kommer til, om børnene opfatter videregivelsen af deres udsagn som en hjælp, finder vi det modsatte mønster – nemlig, at de yngste børn i højere grad end de ældste opfatter videregivelsen som en hjælp. Således viser figuren, at 73 % af de 6-12-årige oplever, at videregivelsen er en hjælp mod 64 % af de 13-17-årige.

Figur 3.4 Børns oplevelse af videregivelse fra børnesamtalen. Procent

Fordelt på alder.

Anm.: N: 631.

Note: BR = Børnerådgiver.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2023.

Da vi gennemførte undersøgelsen i 2022, fandt vi en tydelig forskel på oplevelsen af videregivelse blandt børn, der var blevet forberedt på børnesamtalen, og børn, der ikke var forberedt. Og vi fandt en forskel på oplevelsen af videregivelsen blandt børn, der selv havde noget på hjerte til børnesamtalen, og børn, der ikke havde det. Børn, der var forberedt, og som selv havde noget på hjerte, havde i 2022 således lettere ved at forstå, hvordan deres udsagn blev brugt.

I 2023 er disse forskelle enten forsvundet eller så små, at de ikke længere er statistisk signifikante. Forberedelsen og barnets egen agenda spiller derfor ikke i 2023 så stor en rolle for oplevelsen af videregivelse, som vi så i 2022.

3.4 Børnesamtalens umiddelbare betydning for børnene

Da børnene udfylder spørgeskemaet umiddelbart efter børnesamtalen, mens de stadig befinder sig i Familieretshuset, er det vanskeligt for børnene – og dermed for os – at vide, om børnesamtalen har gjort en forskel for børnene. Vi forsøger dog at nærme os et delvist svar på dette spørgsmål ved at spørge de børn, der har været bekymrede for deres fremtidige samvær og bopæl, om samtalen har gjort dem mindre bekymrede. Derudover giver vi børnene mulighed for selv at fortælle, hvad de har syntes godt om, og hvad der kunne være anderledes i børnesamtalen.

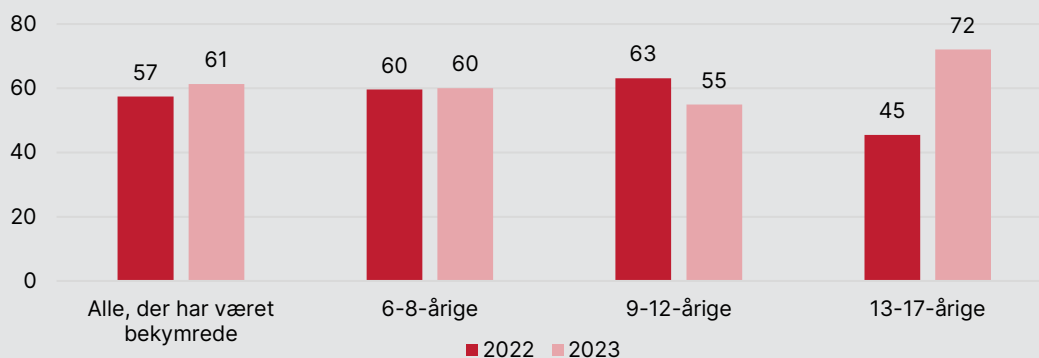
Som vi så i Figur 2.4 i kapitel 2, er der fra 2022 til 2023 sket en lille stigning i andelen af børn, der har været bekymrede for bopæl eller samvær, så det i den seneste undersøgelse gælder for 37 %. Blandt disse børn svarer lidt over halvdelen, som vist i Figur 3.5, i 2023 (61 %), at samtalen har gjort dem mindre bekymrede eller mindre urolige, hvilket er lidt flere end i 2022 (57 %).

Både i 2022 og i 2023 ser vi forskelle på børn i forskellige aldersgrupper med hensyn til, hvorvidt de føler sig beroliget af børnesamtalen. Da der, som figuren viser, er sket en stærk stigning i andelen af teenagere, der føler sig beroliget af børnesamtalen, er sammenhængen dog omvendt i 2023 sammenlignet med 2022, så de ældste i 2023 føler sig mere beroliget af børnesamtalen end de yngre aldersgrupper (72 % af de 13-17-årige mod 60 og 55 % af de 6-12-årige).

Når vi spørger alle børn, hvordan de har det lige efter børnesamtalen, er det dog de yngste, der svarer mest positivt, idet 79 % af de 6-8-årige vælger den mest glade smiley mod 71 % af de 9-12-årige og 62 % af de 13-17-årige (ikke vist i figur).

Figur 3.5 Børns oplevelse af at blive beroliget af børnesamtalen. Procent

Fordelt på alder og indsamlingsår. Kun børn, der før samtalen var bekymrede for fremtidig fordeling af samvær, bopæl eller forældremyndighed.

Anm.: N: 2022: 668, 2023: 641.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2022 og 2023.

I de åbne felter uddyber nogle af børnene, hvordan det at tale om forholdene derhjemme i sig selv er en hjælp:

Jeg vil gerne snakke om det, fordi jeg får det bedre, når jeg snakker om det. (Dreng, 15 år)

Jeg ville gerne komme, så vi kunne snakke om, hvad der sker i mit liv. (Pige, 11 år)

Det vel bare godt at få ud af kroppen. (Pige, 17 år)

Jeg vil rigtig gerne snakke om, hvad der sker med min mor og far, og hvorfor de er så onde ved hinanden. (Pige, 7 år)

I feltet, hvor børnene kan give gode råd til andre børn i samme situation, nævner en række børn, at der ikke er grund til at være nervøs eller bange. Dette kan ses som både en klar indikation af, at en del børn selv har været usikre, bange og nervøse forud for samtalen, men også af, at de har haft en god oplevelse til børnesamtalen:

De er ikke farlige. Det troede jeg først. (Pige, 12 år)

Ikke være så bange. Det er en, der er rigtig god til børn, og som er sød. (Pige, 7 år)

Man skal ikke være nervøs, for de er søde og hjælper en. (Dreng, 11 år)

De skal ikke være nervøse, da man bliver mødt af supersøde folk, som virkelig lytter til en. (Pige, 16 år)

Bare slap af, og fortæl det hele, som det er. Man skal ikke være i noget, der ikke er godt for en selv. Og der er ikke noget, der er din skyld. (Pige, 14 år)

I kan tage det roligt, for I kan snakke med dem om alt, og man føler virkelig, de er der for at hjælpe. (Pige, 10 år)

Der er dog også enkelte børn, der fx har følt, at der var for lidt tid, at rammerne kunne være anderledes, eller at emnerne for samtalen kunne være anderledes. Disse børn har konstruktive forslag til, hvordan samtalerne kunne blive bedre:

Forklar, hvad en kontaktperson er. (Pige, 11 år)

Jeg ville gerne have haft noget mere tid til at tænke. Lidt mere ro til spørgsmålene. Følte, der var mange hurtige spørgsmål. (Dreng, 16 år)

At det er rart at have noget at lave, fx tegne, da det hjælper mig. Spørg børnene til, hvad de laver, så det ikke kun handler om forældre. (Pige, 11 år)

Tal med børnene om deres følelser og ønsker. (Pige, 9 år)

At det er godt at være lyttende. At det er godt at forklare spørgsmålene, og hvad de relaterer sig til. (Dreng, 14 år)

Spørg lidt ind til, om der er andet, der driller eller irriterer børnene, end det, som de er blevet kaldt til samtale for. (Pige, 14 år)

At det er en god idé at snakke om, hvordan det var i starten, da ens forældre blev skilt. Om man var ked af det eller glad for, at de ikke råbte af hinanden. (Dreng, 11 år)

3.5 Opsamling

Kapitlet viser, at en høj andel af børnene, der kommer til børnesamtale i Familieretshuset, oplever, at børnesamtalen har været en god oplevelse. Det ses fx ved, at børnerådgiveren har været lydhør og god til at forklare barnet formålet med mødet, og at de fleste børn finder, at emnet for børnesamtalen er vigtigt. Hvert femte barn fortæller dog, at de ikke havde lyst til at fortælle børnerådgiveren om svære og vigtige ting, fx fordi emnet for samtalen er tungt at tale om, eller fordi børnene er utrygge ved at tale med fremmede om emnet. Analyserne viser, at det især er de yngste børn og børn, der ikke er blevet forberedt på børnesamtalen, der ikke har lyst til at tale med børnerådgiveren, og som ikke finder emnet for børnesamtalen vigtigt.

De fleste børn er bevidste om, at de har medbestemmelse over, hvad der videregives fra børnesamtalen, og oplever, at der talt om videregivelse til børnesamtalen. For de fleste børn er videregivelsen en hjælp, der gør det nemmere at komme til orde i sagen og over for forældrene.

Der er dog fortsat ca. en fjerdedel, der svarer 'nej' eller 'ved ikke' til, om de har talt om videregivelse, og om de selv må være med til at bestemme, hvad der skal siges videre. Og 3 ud af 10 er enten i tvivl eller afvisende overfor, at det er en hjælp, at forældrene får dele af børnesamtalens indhold refereret.

Analysen viser således, at selvom det for størstedelen af børnene er en hjælp, at der videregives information fra samtalen, er der en del børn, for hvem det ikke opleves som en hjælp. Derudover er det for nogle børn uklart, om videregivelse er blevet adresseret, og om de har nogle rettigheder i denne sammenhæng. Også her er der forskel på aldersgrupperne, idet de yngste børn i mindre grad oplever, at der er talt om videregivelse, og at de selv har indflydelse på, hvad der videregives. Til gengæld oplever de yngste i højere grad end teenagerne, at det er en hjælp, at dele af samtalens indhold videregives til forældrene.

Efter samtalen udtrykker ca. 60 % af børn, der har været bekymrede for deres samvær og bopæl, at samtalen har gjort dem mere rolige for deres fremtidige familiesituation. Det gælder især de største børn, hvor en del flere angiver, at de er blevet beroliget af børnesamtalen, sammenlignet med undersøgelsen i 2022. Til gengæld vælger de yngste i højere grad den gladeste smiley, når de skal give udtryk for deres umiddelbare sindstilstand.

4 Kontaktpersonsordningen

Dette kapitel handler om børnenes oplevelse af Familieretshusets kontaktpersonsordning. Dette tilbud giver børnene mulighed for at tale og skrive med en fast kontaktperson i Familieretshuset, uden at der skrives notat fra samtalerne, der både kan gennemføres telefonisk eller fysisk. Kontaktpersonsordningen har således udelukkende til formål at støtte barnet, mens børnesamtalen har til hensigt at inddrage barnets perspektiv i sagen gennem et skriftligt notat. Barnets kontaktperson, der gennemfører kontaktpersonsamtaler, er dog som udgangspunkt den samme, som også gennemfører børnesamtalen i Familieretshuset.

Alle børn i Familieretshusets § 6-familiemæglingsforløb og § 7-familieudredningsforløb tildeles som udgangspunkt en kontaktperson, medmindre det ikke er relevant for barnet at have en kontaktperson, fx fordi barnet er meget lille eller har et alvorligt psykisk handicap (Familieretshusvejledningen, pkt. 7.1.1., 2020).

De børn, der deltager i undersøgelsen, er alle i målgruppen for at have en kontaktperson, og formelt set har alle fået tildelt en kontaktperson. I undersøgelsen er vi dog interesserede i, om børnene reelt *oplever* at have en kontaktperson, altså om de er vidende om, at de har fået en tildelt., om de bruger muligheden for at kontakte vedkommende, samt om de oplever, at det har hjulpet dem at have en kontaktperson. Derudover viser vi, hvor mange af de børn der ikke oplever at have en kontaktperson, som godt kunne tænke sig en, samt begrundelserne for dette.

Da det er børnenes egne oplevelser af at have en kontaktperson, der er i fokus, og ikke om de formelt er blevet tildelt en, bruger vi i tekst og figurer enkelte steder betegnelserne "børn med en kontaktperson" og "børn uden kontaktperson", selvom alle børnene altså formelt set har en kontaktperson.

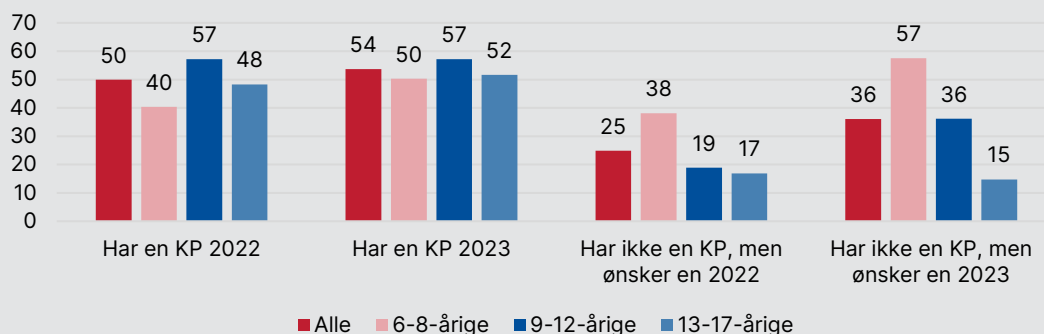
4.1 Udbredelse og interesse for kontaktpersonsordningen

I undersøgelsen angiver halvdelen af børnene, at de har en kontaktperson (54 %). Fra 2022 til 2023 er der sket en stigning i andelen med kontaktpersoner blandt de yngste 6-8-årige fra 40 til 50 %, mens andelen, der oplever, at de har en kontaktperson i Familieretshuset, er konstant i de øvrige aldersgrupper (se Figur 4.1).

Blandt de børn og unge, der ikke ved, at de har en kontaktperson, ønsker 36 % i 2023 at få en kontaktperson, hvilket er signifikant flere end i 2022, hvor 25 % ønskede sig en kontaktperson. Den stigende interesse i kontaktpersonsordningen ses dog primært blandt de yngre aldersgrupper, mens teenagerne har samme ønske om kontaktperson som i 2023. Andelen af 6-8-årige, der ikke er klar over, at de er blevet tildelt en kontaktperson i Familieretshuset, men faktisk ønsker sig en, er således steget fra 38 til 57 %. Blandt de 9-12-årige ses en næsten lige så stor stigning i interessen for kontaktpersonsordningen fra 19 til 36 %.

Figur 4.1 Børns oplevelse af kontaktpersonordningen. Procent

Fordelt på alder og indsamlingsår.

Anm.: N: Alle: 631, Har ikke en kontaktperson: 291.

Note: KP = Kontaktperson. Figuren afspejler børnenes egen opfattelse af, om de har en kontaktperson – ikke om de formelt set er blevet tildelt en kontaktperson.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2023.

Ud over aldersforskelle viser analyserne, at børn med deleordninger, der ikke har en kontaktperson, har mere interesse i at have en. 41 % af børn med deleordninger, som ikke er bevidste om, at de har en kontaktperson, ønsker sig således en kontaktperson, mod 30 % af børn, der bor mest hos den ene forælder og ser den anden, og 25 % af børn, der ikke har samvær med den ene forælder.

Børn, der angiver, at de ikke har en kontaktperson, har haft mulighed for at begrunde, hvorfor eller hvorfor ikke de ønsker sig at få en kontaktperson. Blandt dem, der gerne vil have en kontaktperson, handler ønsket ofte om at have en anden voksen end forældrene at tale med:

Jeg kunne godt tænke mig en, der hjalp mig med at snakke om tingene. (Pige, 7 år)

Fordi hvis noget er svært, og jeg ikke vil snakke med mine forældre om det. (Dreng, 9 år)

Det er dejligt at snakke med en voksen om mine forældre. Fordi hvis jeg er ved min mor, snakker vi mest om min far og omvendt. (Pige, 13 år)

Rart at snakke med en anden end mor og far. (Pige, 6 år)

Fordi at jeg kan ringe til Familieretshuset, så jeg ikke skal græde. (Dreng, 7 år)

Mine forældre er virkelig sure, og jeg er ked af det, så hvis ikke de vil snakke, kan jeg snakke med den person. (Dreng, 10 år)

Fordi jeg mangler nogen at snakke med. (Dreng, 11 år)

For nogle børn handler det ikke om et aktuelt behov for at tale med en voksen, men om, at de ønsker tryghed i at vide, der er nogen, hvis de får brug for det:

Fx hvis jeg nu får det svært derhjemme på et tidspunkt, så er det da megagodt at have en, man kan snakke med. (Pige, 12 år)

Når tingene går helt galt med mine forældre, er det dejligt at have nogen, man kan ringe til. (Dreng, 16 år)

Af de relativt få børn, der skriver om, hvorfor de *ikke* ønsker sig en kontaktperson, nævner nogle, at de ikke føler et behov for at have en at tale med omkring forældrenes sag eller får det behov opfyldt af andre. Andre børn beskriver imidlertid grunde til ikke at ønske sig en kontaktperson, der kan give anledning til bekymring for, om de får den støtte, de har brug for i deres vanskelige position, selvom de ikke har lyst til at få en kontaktperson i Familieretshuset:

Fordi min far kan se, at jeg har en, og det ønsker jeg ikke, at han skal vide. (Pige, 14 år)

Synes ikke, det er rart at tale med en, jeg ikke kender, og så føles det lidt hemmeligt, lidt svært at forklare. (Pige, 13 år)

Fordi at jeg godt kan klare mange ting selv, og jeg skal lære at være selvstændig. (Pige, 14 år)

4.2 Den aktive brug af kontaktpersonsordningen

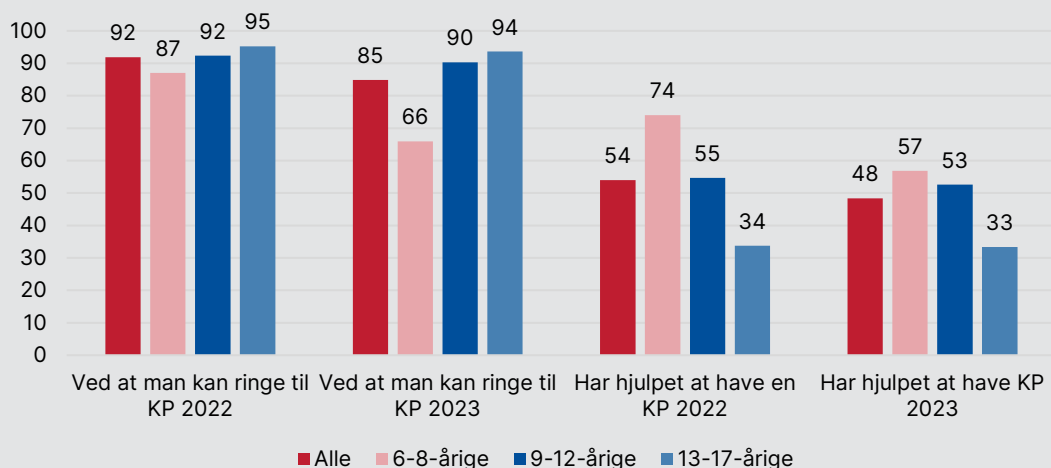
Selvom børnene er bevidste om, at de har en kontaktperson, er det dog ikke sikkert, at de har gjort brug af denne. 33 % af børnene med kontaktperson angiver således, at de har talt med deres kontaktperson, før de kom til børnesamtale (12 % mere end en gang), mens 8 % selv har ringet til deres kontaktperson.

Fra 2022 til 2023 har vi set et mindre fald i andelen, der ved, at de kan ringe til deres kontaktperson, men det gælder fortsat, at langt de fleste børn med en kontaktperson ved, hvordan de kan komme i kontakt med deres kontaktperson (92 % i 2022 mod 85 % i 2023). Dog ser vi en tydelig aldersforskel på dette spørgsmål, idet 66 % af de 6-8-årige svarer, at de godt ved, at de kan ringe til deres kontaktperson mod hhv. 90 og 94 % af de 9-12-årige og 13-17-årige. Denne forskel sås ikke i samme grad i 2022, hvor 87 % af de 6-8-årige var klar over, at de kunne ringe til deres kontaktperson.

Selvom det kun er en tredjedel af børnene, der har været i kontakt med deres kontaktperson, svarer knap halvdelen af børnene med en kontaktperson, at det har hjulpet dem at have en (48 %). Her er der dog også aldersforskelle, idet 57 % af de yngste 6-8-årige og 53 % af de 9-12-årige angiver, at det har hjulpet dem at have en kontaktperson mod 33 % af de 13-17-årige. Selvom de yngste er mest tilfredse med deres kontaktperson, er tilfredsheden noget mindre, end den var i 2023, hvor 74 % af de yngste angav, at kontaktpersonen havde været en hjælp.

Figur 4.2 Børns aktive brug af kontaktpersonsordningen. Procent

Fordelt på alder og indsamlingsår. Kun børn, der ved, at de har en kontaktperson.

Anm.: N: Kun børn med kontaktpersoner 2022: 330; 2023: 335.

Note: KP = Kontaktperson; Sammenhængen mellem alder og viden om muligheden for at ringe til kontaktpersonen i 2022 er ikke signifikant

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2022 og 2023.

4.3 Børn, der har mest på spil, bruger kontaktpersonsordningen mere

Analyserne tyder på, at de børn, der har mest på spil i den familieretlige sag – fx børn, der selv har noget, de ønsker at tale om til børnesamtalen, og børn, der bekymrer sig om deres fremtidige samvær og bopæl – i højere grad bruger kontaktpersonsordningen og i højere grad har gavn af kontaktpersonsordningen.

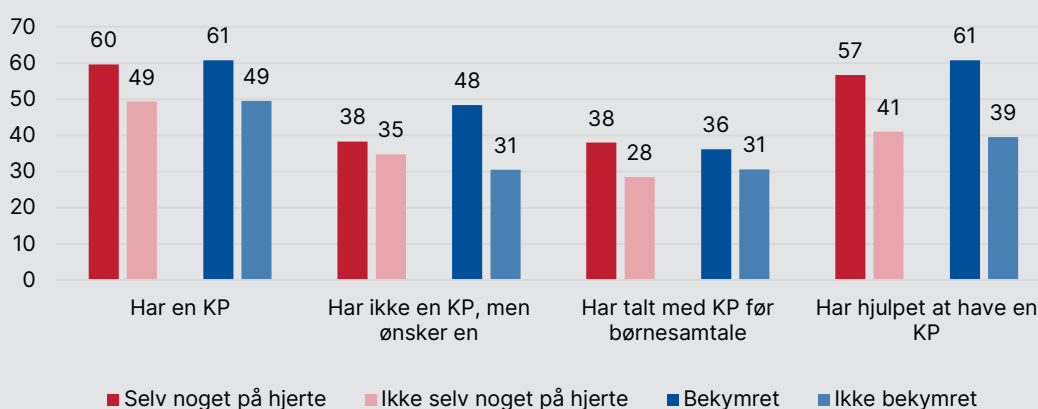
Figur 4.3 viser således, at 60-61 % af børn, der er bekymrede, og børn, der selv havde noget på hjerte til børnesamtalen, angiver, at de har en kontaktperson. Det samme gælder for 49 % af børn, der ikke har gjort sig tanker om samtalen på forhånd, og børn, der ikke er bekymrede. Blandt børn, der angiver, at de ikke har en kontaktperson, ser vi derudover, at 48 % af de bekymrede børn ønsker sig en kontaktperson, mod 31 % af de børn, der ikke har været bekymret.

Derudover ser vi, at 38 % af børn med noget på hjerte aktivt har brugt kontaktpersonsordningen sammenlignet med 28 % af børn, der ikke har gjort sig tanker om, hvad de gerne ville sige til børnesamtalen. Og endelig ser vi, at

hhv. 57 % af børn med noget på hjerte og 61 % af børn, der er bekymrede for deres fremtidige familiesituation, føler sig hjulpet af kontaktpersonsordningen mod hhv. 41 og 39 % af de, der ikke har noget på hjerte, og børn, der ikke er bekymrede.

Figur 4.3 Børns oplevelse af kontaktpersonsordningen. Procent

Fordelt på, om børnene selv havde noget, de ønskede at sige til børnesamtalen, og om børnene har været bekymrede for deres familiesituation.

Anm.: N: Alle: 631; Børn uden kontaktperson: 291; Børn med kontaktperson: 337.

Sammenhængen mellem, hvorvidt børnene har noget på hjerte og deres ønske om at have en kontaktperson, er ikke signifikant. Sammenhængen mellem bekymring og om børnene har talt med KP før børnesamtalen er ikke signifikant.

Note: KP = kontaktperson. Figuren afspejler børnenes egen opfattelse af, om de har en kontaktperson – ikke om de formelt set er blevet tildelt en kontaktperson.

Kilde: Undersøgelse af børns oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset 2023.

Ud over disse to eksempler på, at børn, der har en særlig interesse i børnesamtalen og dens udfald, har en anden brug af kontaktpersonsordningen, ses i datamaterialet en tendens til, at børn, der ønsker sig mindre samvær med den ene forælder, bruger kontaktpersonsordningen mere og har mere gavn af kontaktpersonsordningen end andre børn.

43 % af børn, der *har* samvær med begge forældre, men ønsker sig mindre samvær med den forælder, de ikke bor hos, svarer således, at de har haft kontakt med deres kontaktperson inden børnesamtalen, og 67 % af denne gruppe føler sig hjulpet af deres kontaktperson. Blandt børn, der udelukkende bor hos den ene forælder og ønsker at fastholde denne ordning, har langt færre – 26 % – brugt deres kontaktperson før børnesamtalen, og langt færre –

45 % – af de, der angiver, at de har en kontaktperson, føler, at det har hjulpet dem at have en kontaktperson.

4.4 Opsamling

Halvdelen af børnene, der kommer til børnesamtale, svarer ja til, at de har en kontaktperson, og blandt børn, der angiver, at de ikke har en kontaktperson, vil en tredjedel gerne have en. Blandt de yngste ses en stigning i andelen, der er bevidst om, at de har en kontaktperson, samt en stigende interesse for at have en kontaktperson blandt børn, der ikke er klar over, at de har fået tildelt en kontaktperson. Til trods for dette gør de yngste børn ligesom i 2022 fortsat mindst brug af kontaktpersonsordningen. Børnene begrundede selv deres ønske om en kontaktperson, med at de gerne vil have en voksen at tale med om deres familieliv og trivsel og gerne en, som ikke er deres forældre.

De fleste børn, der angiver, at de har en kontaktperson, ved, hvordan de kommer i kontakt med kontaktpersonen. De yngste 6-8-årige halter dog efter de andre aldersgrupper, idet 66 % af denne gruppe ved, hvordan de skal komme i kontakt med deres kontaktperson. Dette er markant færre end i 2022, hvor 87 % var klar over, hvordan de skulle komme i kontakt med deres kontaktperson. I de øvrige aldersgrupper ved godt 90 %, hvordan de kommer i kontakt med deres kontaktperson, og her har der ikke været en udvikling mellem årene.

Generelt har relativt få selv taget kontakt med deres kontaktperson, og kun omkring hver tredje har talt med deres kontaktperson før børnesamtalen. Alligevel svarer halvdelen af børn, der ved, de har en kontaktperson, at det har hjulpet dem at have en, og her er det de yngste, der føler sig bedst hjulpet, mens teenagerne i mindst grad føler sig hjulpet. Forskellen på yngre og ældre børns oplevelse af kontaktpersonsordningen kan skyldes, at de yngre børn har sværere ved at forholde sig til sagsprocessen og sværere ved selv at søge støtte uden for familien.

Børn, der angiver, at de er bekymrede for deres bopæl og samvær med forældrene, og børn, der selv har noget, de gerne vil tale om til børnesamtalen, bruger kontaktpersonsordningen mere aktivt og føler sig mere hjulpet.

5 Konklusion

Dette kapitel samler op på rapportens resultater og diskuterer resultaterne i forhold til Laura Lundys børneinddragelsesmodel, som danner retningen for Familieretshusets målsætninger for børneinddragelse og ligeledes er ramme for denne undersøgelse.

Lundy-modellen har fire elementer for børneinddragelse: 'Rum', 'Stemme', 'Tilhører' og 'Indflydelse', der alle er væsentlige, hvis man vil sikre, at barnets synspunkter kan blive hørt og tillagt passende vægt i fx en familieretlig sag (Lundy, 2007). Disse elementer har implicit et tidsligt perspektiv, hvor betingelserne for, at barnets synspunkter kan blive hørt og tillagt passende vægt, beror på, at der har været de rette rammer til systematisk at skabe tidspunkter og sammenhænge, hvor barnet får mulighed for at ytre sig, og hvor det får den rette støtte til at formulere dets perspektiver og ønsker. 'Rum' og 'Stemme' er således forudsætninger for, at elementerne 'Tilhører' og 'Indflydelse' kan blive opfyldt.

I undersøgelsen har vi spurgt børnene om deres oplevelse af Familieretshusets børneinddragelse umiddelbart efter, at børnene har været til en børnesamtale, hvor børnene endnu ikke ved, hvem der reelt får deres synspunkter at vide, og om deres udsagn ender med at få betydning for de aftaler og afgørelser, der indgås/træffes i sagerne. Vi kan derfor ikke afdække elementet 'Indflydelse' i Lundy-modellen og kan, hvad angår 'Tilhører-elementet', kun afdække, hvorvidt børnene selv oplever at have en forståelse af, hvordan deres udsagn efter børnesamtalen videregives til forældrene.

Undersøgelsens fokus og dermed konklusioner handler derfor overvejende om:

1. Barnets ønsker og forventninger til børnesamtalen
2. Barnets oplevelse af at få rum og stemme til at kunne blive inddraget
3. Barnets forståelse af, hvordan udsagn videregives, og barnets oplevelse af at kunne opnå støtte i den familieretlige proces gennem Familieretshusets kontaktpersonsordning.

5.1 Børnenes ønsker og forventninger til børnesamtalen

Børn, der kommer til børnesamtale, bor i mindre grad end andre børn med ikke-samboende forældre i en deleordning (17 %). I stedet bor de mest (37 %) eller udelukkende hos deres mor (31 %), mens et mindretal (14 %) bor mest eller udelukkende hos deres far. Godt halvdelen af børnene ønsker at fastholde det niveau af samvær, som de har, da de er til børnesamtale. 19 % ønsker mindre samvær med den forælder, de ikke bor hos, mens 25 % ønsker mere samvær.

Når børnene kommer til børnesamtale, kommer 42 % selv med noget, de gerne vil tale om, og 69 % angiver, at de havde lyst til at komme til samtalen. De børn, der har noget på hjerte til børnesamtalen, nævner både specifikke ønsker til samvær, bopæl og forældremyndighed og et behov for at komme til orde i sagen og fortælle, hvordan de oplever deres familieliv. Nogle børn begrundes deres ønsker til deres familiesituation med relativt alvorlige problemer i familien, fx vold, mens andre blot udtrykker savn efter deres forældre eller søger en løsning, der kan afhjælpe forældrenes konfliktniveau.

37 % angiver, at de forud for børnesamtalen har været bekymrede for, hvor de skulle bo, eller hvor meget de skulle se deres forældre, hvilket er flere end i 2022 (31 %). Stigningen i bekymring er primært sket i den yngste aldersgruppe af 6-8-årige. I undersøgelsen er pigerne mere bekymrede end drengene og derudover er bekymringen større hos børn, der har noget på hjerte til børnesamtalen, end hos børn, der ikke har tænkt over noget specifikt, de ville tale om til børnesamtalen.

Når børnene kommer til børnesamtale, har 82 % talt med en voksen, der primært er en af deres forældre (70 %). 68 % af de børn, der selv har noget på hjerte, har derudover haft mulighed for at tale deres ønsker igennem med en voksen.

Fra 2022 til 2023 er der sket en stigning i andelen af børn, der forberedes af deres forældre, hvilket især gælder de yngste 6-8-årige i undersøgelsen. Til gengæld er der i alle aldersgrupper sket et fald i andelen af børn, der selv har noget på hjerte til samtalen.

5.2 De fleste børn oplever et trygt og forståeligt rum, hvor de kan komme til orde

Overordnet viser undersøgelsen, at langt de fleste børn har en positiv oplevelse af børnesamtalen og her oplever et trygt og forståeligt rum, hvor de har mulighed for at komme til orde. Dette er to centrale elementer i Lundys børneinddragelsesmodel, som Familieretshuset selv har bygget deres børnesamtalemodel op omkring, og er dermed en vigtig indikator på, om den inddragelse, der foregår i Familieretshuset, reelt er med til at inkludere børnene i sagsforløbet (Lundy, 2007).

Generelt oplever børnene god kontakt med børnerådgiveren under samtalen, som de synes er god til at rammesætte samtalen og lytte til dem. Netop det – at føle sig tryk og hørt – er ofte også fremhævet i børnenes egne udsagn. I undersøgelsen svarer bl.a. 96 % således, at børnerådgiveren er god til at forklare, hvad der skal ske til samtalen, mens 95 % svarer, at den voksne er god til at lytte til dem. Flertallet af børnene (69 %) har lyst til at komme til børnesamtale og oplever, at samtalen handler om ting, der er vigtige for dem (83 %). Børnene fremhæver i deres udsagn, at de oplever børnesamtalen som en mulighed for at give deres mening til kende og tale om deres situation. Børnerådgiverne bliver ofte opfattet som allierede eller uvildige lyttende voksne.

Generelt ser vi kun få generelle ændringer i børnenes oplevelse af børnesamtalen fra 2022 til 2023. Vi ser dog i 2023 lidt flere børn, der angiver at have talt om bopæl og samvær til børnesamtalen, samt lidt færre, der oplever, at de har talt om trivsel.

Selvom mange børn oplever, at børnesamtalen fungerer godt, er det også vigtigt at have en opmærksomhed på de børn, der ikke har lyst til at være til børnesamtale, og som ikke finder, at samtalen handler om noget, der er vigtigt for dem. Disse børn, der hyppigere findes blandt de yngste, har måske svært ved at få fat om, hvad børnesamtalen kan bruges til, hvad de gerne vil sige, og hvordan det, der tales om, har betydning for dem. Hvis man ønsker at sikre, at Familieretshuset giver rum og stemme til den bredest mulige gruppe af børn i overensstemmelse med Lundys model, er det derfor vigtigt fortsat at være opmærksom på, at børnene forstår børnesamtalens formål, og at så stor en gruppe som muligt bliver i stand til at omsætte deres egen hverdagssituation til ønsker og hensigter, som Familieretshuset kan hjælpe dem med at udtrykke og handle på.

5.3 Videregivelse af børnesamtalen er for de fleste en hjælp

Videregivelse af børns udsagn til personer, der kan træffe beslutninger på vegne af dem, handler om tilhøreraspektet i Lundys børneinddragelsesmodel og er dermed endnu et centralt element i de principper for børneinddragelse, som Familieretshusets børneinddragelse hviler på (Lundy, 2007). I denne undersøgelse spørger vi børnene, om de forstår videregivelsen og oplever videregivelsen som en hjælp, umiddelbart efter at de har været til børnesamtale. Da vi på dette tidspunkt i sagsforløbet ikke har mulighed for at vise, om børnenes udsagn reelt når frem til de rette tilhørere (forældre og beslutningstagere) i en form, som er i overensstemmelse med børnenes ønsker og behov, er der dog kun tale om en delvis afdækning af tilhøreraspektet af Lundys model (Lundy, 2007).

Når vi spørger til børnenes forståelse af, hvordan børnesamtalen bliver brugt – det vil sige, hvad der bliver videreformidlet til forældrene – svarer omtrent 72 %, at de til børnesamtalen har talt om, hvad fra samtalen der skal videregives til forældrene. 77 % oplever at have medbestemmelse over, hvad der skal videregives. Og 70 % angiver, at det er en hjælp, at forældrene får nogle af de ting at vide, som der er blevet talt om.

Undersøgelsen viser således, at majoriteten af børnene selv oplever, at de har forståelse af – og en vis magt over – hvad der sker med deres udsagn, samt at flertallet af børnene oplever, at formålet med børnesamtalen, nemlig at formidle deres perspektiv til forældrene, er i overensstemmelse med deres egne behov. Det er dog også vigtigt at fremhæve, at der er en mindre gruppe børn – blandt de yngste en større – der enten har svært ved at forstå, hvad der sker med deres udsagn, eller ikke oplever, at de har kontrol over, hvad der siges videre fra børnesamtalen, eller faktisk ikke finder, at det er en hjælp, at samtaltens indhold videreformidles til forældrene. Denne gruppe bør der fortsat være en særlig opmærksomhed på, hvis flest mulige af de børn, der kommer til børnesamtale i Familieretshuset, skal opleve, at børnesamtalen fungerer som en formidlingskanal for deres behov og ønsker.

Undersøgelsens resultater bekræfter en rapport fra Oxford Research, hvor nogle af de adspurgte børn også udtrykker usikkerhed omkring, hvordan det, de fortæller til børnesamtalen, bliver anvendt. Forklaringen kan ifølge Oxford Research være, at en del børn har svært ved at skelne mellem, hvornår en samtale er en kontaktpersonsamtale, og hvornår der er tale om en børnesamtale og har svært ved at forstå, at de to typer af samtaler har forskellige formål og forskellige lovgivningsmæssige krav (Larsen et al., 2021).

5.4 Brugen af kontaktpersonsordningen

Halvdelen af børnene angiver selv, at de har en kontaktperson, og langt de fleste af de børn, der har en kontaktperson, ved godt, hvordan de kommer i kontakt med kontaktpersonen. Kun 8 % har dog selv taget kontakt til deres kontaktperson, og kun hver tredje har talt med deres kontaktperson, før de er til børnesamtale. Omkring halvdelen af de børn, der angiver, at de har en kontaktperson, synes, at kontaktpersonen har hjulpet dem, hvilket således er væsentligt højere end andelen af børn, der har været i kontakt med deres kontaktperson. Det kan handle om, at nogle af de børn, der møder deres kontaktperson for første gang til børnesamtalen, svarer, det har hjulpet dem at have en kontaktperson, alene fordi de synes, børnesamtalen har været en hjælp. Det er også muligt, at det for nogle børn giver tryghed blot at vide, at der er en voksen, de kan tale med, såfremt de får brug for det.

Interessen for kontaktpersonsordningen blandt børn, der ikke er bevidste om, at de har fået tildelt en kontaktperson, er steget fra 2022 til 2023. Denne udvikling ses især blandt de yngste børn. Til gengæld er lidt færre børn klar over, hvordan de selv kan kontakte deres kontaktperson.

Kontaktpersonsordningen er et frivilligt tilbud, som børnene kan benytte sig af, hvis de har behov. Derfor er det ikke nødvendigvis et mål, at alle bruger den, eller at alle bruger den lige meget. Undersøgelsen tyder dog på en stigende bevidsthed hos børnene om, at det at have en uvildig voksen at tale med, kan være en hjælp. Dermed ser det oplevede behov for at have en kontaktperson hos børnene ud til at stige. Undersøgelsen viser derudover, at der kan være særlige grupper, som i særlig grad kan have nytte af kontaktpersonsordningen, og som man kan have særligt fokus på. Det gælder børn, der er bekymrede for deres familiesituation, børn, der til børnesamtalen har haft nogle konkrete ønsker, og børn, der ønsker sig mindre samvær med den forælder, de ikke bor sammen med.

Samtidig med at der ser ud til at være en stigende interesse for kontaktpersonsordningen, viser undersøgelsen, som i 2022, at mange børn har svært ved at forstå ordningen, ligesom det ser ud til, at en del børn har svært ved at bruge ordningen aktivt. Der kan derfor fortsat være brug for at udvikle på dette tilbud og arbejde på at formidle det på en måde, der opleves forståelig, relevant og tilgængelig for børnene.

5.5 Alder spiller en væsentlig rolle for børneinddragelsen

Alder spiller i de fleste analyser en vigtig rolle for børnenes oplevelse af Familieretshusets børneinddragelse, idet de yngste 6-8-årige børn gennemgående føler sig lidt dårligere forberedt og har sværere ved at forstå indholdet, formålet og brugen af børnesamtalerne end de ældre børn. Fra 2022 til 2023 ser der dog, som det beskrives i det følgende afsnit, ud til at være sket et løft i børneinddragelsen af de yngste børn, så forskellene i 2023 er mindre, end de var i 2022.

Aldersforskellene viser sig i 2023 ved, at 72 % af de 6-8-årige oplever, at de er blevet forberedt på samtalen, mod 93 % af de 13-17-årige. 71 % af de 6-8-årige synes, børnesamtalen handlede om ting, der er vigtige for barnet, mod 91 % af de 13-17-årige. Og 66 % af de yngste angiver, at de havde lyst til at fortælle børnerådgiveren om vigtige ting mod 91 % af teenagerne.

Der er også tydelige forskel på de yngre og ældre børns opfattelse af, hvordan oplysninger fra børnesamtalen bruges: 55 % af de 6-8-årige oplever således, at der til børnesamtalen blev talt om, hvad der skulle videregives til forældrene, og at de har haft indflydelse på, hvad der videregives. Blandt de 13-17-årige gælder dette for hhv. 83 og 89 %.

Ifølge Familieretshusets egne arbejdsgangsbeskrivelser er det at forklare og afstemme med børnene, hvordan videregivelsen af deres udsagn foregår, en central del af børnesamtaler med børn i alle aldersgrupper (Familieretshuset, 2021). Det er derfor formodentlig et emne, der rutinemæssigt adresseres i alle samtaler. Tallene tyder dog på, at de yngste børn har sværere ved at forstå denne del af samtalen, og at det kan være nødvendigt at være ekstra omhyggelige med at forklare videregivelsen til de yngste. Omvendt ser vi, at de yngre børn i højere grad end de ældre børn føler sig støttet og hjulpet af både børnesamtalen og kontaktpersonordningen. Henholdsvis 73 % af de 6-12-årige mod 64 % af de 13-17-årige synes, at det er en hjælp, at oplysninger fra børnesamtalen deles med deres forældre. Og 65 % de 6-8-årige, der ved, at de har en kontaktperson, angiver, at det har hjulpet dem at have en kontaktperson, mod 33 % af de 13-17-årige med en kontaktperson.

Grunden til, at færre af teenagerne i 2023 sammenlignet med 2022 ser videregivelsen af børnesamtalens indhold og kontaktpersonordningen som en hjælp, kan undersøgelsen ikke belyse. Det kan dog handle om, at teenagere i højere grad selv er i stand til at formidle deres synspunkt og tale med deres forældre og andre støttende personer om deres ønsker og tanker end yngre børn. Derudover er det også muligt, at de ældre børn har længere erfaring

med det familieretlige system og måske har fået den erfaring, at det ikke nødvendigvis afslutter konflikten om bopæl og samvær, at de giver deres synspunkt til kende eller taler med en støttende person. Endeligt kan de ældste børns tvivl om videregivelsens gavnlighed handle om, at de ældste børn har nogle ønsker til det fremtidige samvær, som går imod den ene forælders ønske, idet de ældste i denne undersøgelse i højere grad end de yngste ikke ønsker at have samvær med overnatning hos den ene forælder.

5.5.1 Inddragelsen af de yngste børn har fået et løft siden 2022

Fra 2022 til 2023 finder vi, at der særligt er sket en positiv udvikling i inddragelsen af de yngste børn i Familieretshuset og kun enkelte ændringer blandt de øvrige aldersgrupper.

Analyserne viser således, at signifikant flere af de yngste børn er blevet forbedret af deres forældre forud for børnesamtalen, samt at flere af de yngste børn oplever, at børnerådgiveren var god til at forklare formålet med mødet. Der er også flere børn, der angiver, at de har talt med børnerådgiveren om bopæl og samvær, hvilket kan være en indikation af, at børnesamtalens indhold er tydeligere for børnene. Endelig ser vi også, at flere af de yngste børn ved, at de har en kontaktperson, og at interessen for at have en kontaktperson er steget i denne aldersgruppe.

Familieretshuset udfører i samarbejde med Roskilde Universitet og Professionshøjskolen Absalon i perioden 2021-2024 et udviklings- og forskningsprojekt omkring inddragelsen af yngre børn (Styrket børneinddragelse i det familieretlige system – Sammenhæng mellem børns hverdagsliv og praksis i Familieretshuset) (Se RUC, 2021). Dette projekt kan muligvis have haft en betydning for den positive udvikling i inddragelsen af de yngste over tid.

De yngste børn deltager således oftere i Familieretshusets børneinddragelse og synes at forstå rammer og indhold af børnesamtalen bedre. Samtidig ser vi dog signifikant flere af de yngste 6-8-årige børn, der i 2023 er bekymrede for deres bopæl og samvær, og flere, der oplever, at de ikke har talt om deres trivsel til børnesamtalen. Dertil kommer færre, der forstår, hvordan de får fat på deres kontaktperson, og færre, der er tilfredse og føler sig hjulpet af at have en kontaktperson i 2023 sammenlignet med 2022.

Når vi vurderer udviklingen fra 2022 til 2023, er der således noget, der tyder på, at der med øget inddragelse også følger en øget bevidsthed om børnenes familiesituation, som giver anledning til flere bekymringer og et øget behov for at tale om, hvordan de har det. Den øgede tilslutning til kontaktpersonsordnin-

gen kan måske hjælpe de yngste børn med den stigende bekymring. Det kræver dog, at de yngste børn i højere grad ved, hvordan de skal kontakte deres kontaktperson og føler sig hjulpet af denne.

5.6 Ønsker og bekymring har betydning for oplevelse af børneinddragelsen

Som beskrevet i afsnit 5.1 er børnene i undersøgelsen forskellige i forhold til, om de selv ønsker at få noget bestemt ud af børnesamtalen i Familieretshuset, hvilke ønsker de har til samværet med deres forældre, og om de er bekymrede for deres fremtidige familiesituation. Disse forhold har i undersøgelsen betydning for børnenes oplevelse af Familieretshusets børneinddragelse.

Dette ses fx, når vi ser på om børnene oplever, at børnerådgiveren spørger dem om ting, der er vigtige. Her svarer 91 % af børn med noget på hjerte og 89 % af de bekymrede børn, at emnet for børnesamtalen er vigtigt, mod 77 % af børn uden noget på hjerte og 79 % af børn, der ikke har været bekymrede.

Derudover ser vi sammenhænge mellem børnenes ønsker og bekymring og oplevelsen af børneinddragelsen, når vi spørger, om børnene føler sig hjulpet af deres kontaktperson. Her svarer 57 % af børn, der havde noget, de ville tale om, og 61 % af de bekymrede børn, at de oplever kontaktpersonen som en hjælp, mod ca. 40 % af de børn, der ikke har noget på hjerte, og som ikke har været bekymrede. Desuden ser vi, at 67 % af børn, der ønsker sig mindre samvær med den forælder, de ikke bor sammen med, føler sig hjulpet af deres kontaktperson, mod 43-45 % af børn med andre ønsker til samværet med forældrene.

Analysen peger på, at en del af de bekymrede børn har et udtalt ønske og engagement i at bruge børnesamtalen til at tale om deres situation og ønsker. Samtidig tyder resultaterne dog også på, at de sandsynligvis har ekstra behov for støtte til at tale om deres situation både under og efter børnesamtalen, fx via kontaktpersonordningen. Der er således også flere af de bekymrede børn, der ønsker sig en kontaktperson, hvis ikke de har en, og flere, der oplever det som en hjælp at have en kontaktperson, hvis de har en.

Derudover peger analysen på, at børn, der aktivt ønsker at fravælge eller reducere kontakten til den ene forælder, befinder sig i en særlig sårbar eller måske konfliktfyldt situation, som indikerer et behov for øget støtte i Familieretshuset.

5.7 Forberedelse har betydning for børneinddragelse

Forberedelsen af børnene spiller en rolle for børnenes oplevelse af børnesamtalen i Familieretshuset. Sammenhængen er dog mindre tydelig, end den var i 2022 – måske fordi flere børn forberedes, hvilket gør gruppen af forberedte børn mere sammensat.

I 2023 angiver 82 % af børnene, at de er blevet forberedt på, hvad børnesamtalen går ud på – oftest af deres forældre, som 66 % af børnene har talt med forud for børnesamtalen. De børn, der er blevet forberedt, har mere lyst til at deltage i børnesamtalen og finder det i højere grad relevant. Dette viser sig fx ved, at 85 % af de forberedte børn har lyst til at tale med børnerådgiveren om ting, der er vigtige for dem, mod 68 % af de børn, der ikke er blevet forberedt på børnesamtalen. Børn, der har været bekymrede for deres samvær og bopæl, og som er blevet forberedt på børnesamtalen, føler sig derudover mere beroliget af børnesamtalen.

I forhold til kontaktpersonsordningen er de forberedte børn mere bevidste om, hvordan de kan få fat på deres kontaktperson, idet 87 % af disse børn ved, at de kan ringe til deres kontaktperson, mod 74 % af de børn, der ikke er blevet forberedt. Til gengæld oplever de forberedte børn i mindre grad end ikke-forberedte børn kontaktpersonsordningen som en hjælp (46 % mod 59 % af de uforberedte). Dette kan handle om, at de børn, der forberedes på børnesamtalen af deres forældre, i højere grad får den støtte, de har brug for til den familieretlige proces af deres forældre, og derfor ikke i samme omfang oplever, at kontaktpersonen gør en forskel for dem.

En relativt ny forskningsoversigt om børneinddragelse i myndighedssager peger på samme måde på, at manglende information og forberedelse af børnene kan være en barriere for børneinddragelsen, som gør det sværere for børnene at forberede sig på, hvad de ønsker at sige, samt forstå de beslutninger, der bliver truffet (Bengtsson & Henze-Pedersen, 2022).

5.8 Samlet vurdering af Familieretshusets børneinddragelse i forhold til Lundys børneinddragelsesprincipper

I undersøgelsen fokuserer vi på børnenes umiddelbare oplevelse af børnesamtalen og kontaktpersonordningen. Dette er to centrale elementer i Familieretshusets aktive forsøg på at inddrage børn i Familieretshusets processer og facilitere, at børnene har et 'rum', hvor de med støtte kan bruge deres 'stemme'.

Undersøgelsen viser, at flertallet af børn, der kommer til børnesamtale i Familieretshuset, oplever en tryk og forståelig inddragelse, hvor de kan tale frit med en voksen, der lytter. Af børnenes besvarelser er det tydeligt, at mange børn, der kommer til børnesamtale, er opsøgende og afklarede omkring deres perspektiver og ønsker til bopæl og samvær, og børnesamtalens præmisser imødekommer deres behov.

Der er imidlertid også en gruppe af børn, der har mere passive strategier, hvilket fx viser sig ved, at de ikke har lyst til at deltage eller ikke selv har noget på hjerte eller ikke synes, samtalen har været relevant. Disse børn har i særdeleshed brug for rammer i Familieretshuset til at skabe et 'rum', hvor børnene ikke alene kan levere deres synspunkter, men få hjælp til at formulere dem, og som undersøgelsen således også peger på, er der et potentiale i kontaktpersonordningen, som muligvis kunne udnyttes yderligere bl.a. som støtte i forberedelsen af børnene, særligt de, der måske ikke har så god voksenstøtte i øvrigt, eller som er i en særlig udsat position i forældrenes konflikt. Det er også vigtigt at have for øje, hvilke stemmer, vi muligvis ikke har hørt i undersøgelsen, og hvad der kendetegnede de børn og forældre, der takkede nej til at deltage. Det er muligt, at fx særligt sårbare børn eller deres forældre i højere grad har takket nej til at deltage for ikke at belaste et i forvejen belastet barn.

Undersøgelsen gennemføres ydermere, umiddelbart efter at børnene har været til børnesamtale, og inden sagen er færdigbehandlet. Derfor er det ikke muligt at vise i denne afgrænsede undersøgelse, hvad fra børnesamtalen, der sidenhen får 'tilhørere', og om børneinddragelsen reelt sætter sig spor i behandlingen af sagerne – og på sigt får betydning for børnenes hverdagsliv, altså om børnene gennem inddragelsen opnår 'indflydelse'.

Børnenes egne udsagn viser, at det naturligvis er det, mange håber på. Og for nogle af de børn, der udtrykker manglende lyst til at komme i Familieretshuset, er årsagen, at de har været der før og ikke har oplevet, at det har gjort en forskel. Dette ses også i Larsen et al. (2021), hvor børn med sager i Familieretshuset giver udtryk for, at det er svært kun at kunne give sit synspunkt til kende, men ikke have direkte indflydelse på deres sag. Inddragelse, der ikke

fører til indflydelse, efterlod nogle af børnene i Larsens et al.'s undersøgelse med en følelse af ikke at være blevet hjulpet, som de havde håbet på, hvilket smitter af på oplevelsen af Familieretshusets praksis.

Mens denne specifikke undersøgelse altså ikke har mulighed for at belyse, hvorvidt børneinddragelsen fører til indflydelse og trivsel i hverdagslivet, er der andre undersøgelser, hvor netop dette er i fokus. Forskningsprojektet "Styrket børneinddragelse i det familieretlige system", der foregår parallelt med VIVEs undersøgelser, prøver således at belyse, hvordan børnesamtalen sætter sig spor i sagsbehandlingen, og i hvilken grad børneinddragelsen hænger sammen med børnenes hverdagsliv (RUC, 2021). Den reelle betydning af børnesamtalen i sagsprocessen og i hverdagslivet er derudover også i fokus i VIVEs igangværende evaluering af hele det familieretlige system, hvor børn og forældre, der har sagen lidt på afstand, vurderer, om den familieretlige proces har medført forbedringer i forældresamarbejde og hverdagslivet.

I 2022 udmøntede resultatet af evalueringen af børneinddragelsen i Familieretshuset sig i en række konkrete anbefalinger til opmærksomhedspunkter og tilpasninger af praksis. Denne rapport indgår imidlertid i en større samlet evaluering af reformen af det familieretlige område, som bl.a. også inddrager forældre og kommunale myndigheder, og som ydermere går i dybden med tema-tikker fra denne rapport i interview med børn, hvis forældre har en sag i Familieretshuset. Anbefalinger og opmærksomhedspunkter omkring børneinddragelse via kontaktpersonsordningen og børnesamtaler i Familieretshuset vil indgå i den samlede evaluering, som udkommer i 2024.

Litteratur

- Alminde, S. (2021). *Børneperspektiver i familieretlige sager: Tilblivelse, positioneringer og inddragelse*. Ph.d.-afhandling. Roskilde: Roskilde Universitet.
- Bengtsson, T. & Henze-Pedersen, S. (2022). *Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet: En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Børnerådet (2015). *Det er børnene, det handler om. Deres mening er faktisk vigtig: Børn og unge fortæller om deres møde med Statsforvaltningen*. København: Børnerådet.
- Børns Vilkår (2018). *Status 2018: Svigt af børn i Danmark*. København: Trygfonden & Børns Vilkår.
- Børns Vilkår (2019). *Status 2019: Svigt af børn i Danmark*. København: Trygfonden & Børns Vilkår.
- Børns Vilkår (2020). *Status 2020: Svigt af børn i Danmark*. København: Trygfonden & Børns Vilkår.
- Børns Vilkår (2021). *Status 2021: Svigt af børn i Danmark*. København: Trygfonden & Børns Vilkår.
- Børns Vilkår (2022). *Status 2022: Svigt af børn i Danmark*. København: Trygfonden & Børns Vilkår.
- Dahl, K.M. (2019). *Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder: Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Dahl, K.M. (2020). *Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder: 1. opfølgning efter reform af området i april 2019*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Dahl, K.M. & Olsen, R.F. (2022). *Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder: 2. opfølgning af udvikling efter reform af området i april 2019*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

- Dahl, K.M. (2022). Domæne 5: Sociale relationer. I: M.H. Ottosen et al. (red.), *Børn og Unge i Danmark: Velfærd og Trivsel 2022* (pp. 92-117). København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Dahl, K.M. (2023). *Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder: 3. opfølgning af udvikling efter reform af området i april 2019*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Familieretshuset (2021). *Børneenheden – arbejdsgangsbeskrivelse*. Internt arbejdsdokument. København: Familieretshuset.
- Familieretshusloven (2019). LBK nr. 766 af 07/08/2019. *Bekendtgørelse af lov om Familieretshuset*. Social-, Bolig- og Ældreministeriet [Tilgået d. 3.1.2024]: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/766>.
- Familieretshusvejledningen (2020). VEJ nr. 9404 af 26/06/2020. *Vejledning om Familieretshuset*. Social-, Bolig og Ældreministeriet. [Tilgået d. 3.1.2024]: <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2020/9404>.
- Larsen, K.M., Madsen, L., Rasmussen, C.A.O., Herskind, E. & Oldrup, H. (2021). *Analyse af projekt "Test af serviceniveau" i Familieretshuset: Opfølgning på brugerrejseanalysen*. København: Oxford Research A/S.
- Lundy, L. (2007). 'Voice' is not enough: Conceptualizing Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. *British Educational Research Journal*, 33(6), 927-942.
- Petersen, M. & Kornerup, I. (2021). Perspektiver på børns deltagelsesmuligheder i socialt arbejde. I: M. Petersen & I. Kornerup (red.), *Børn som deltagere i professionel praksis: Åbninger, muligheder og rettigheder* (pp. 19-37). København: Hans Reitzels Forlag.
- Pruett, M.K., Johnston, J.R., Saini, M., Sullivan, M. & Salem, P. (2023). The use of parental alienation constructs by family justice system professionals: A survey of belief systems and practice implications. *Family Court Review*, 61(2), 372-394.
- RUC (2021). *Forskningsprojekt: Styrket børneinddragelse i det familieretlige system – Sammenhæng mellem børns hverdagsliv og praksis i Familieretshuset*. [Tilgået d. 3.1.2024]: <https://ruc.dk/forskningsprojekt/styrket-boerneinddragelse-i-det-familieretlige-system-sammenhaeng-mellem-boerns>.
- Social-, Bolig- og Ældreministeriet (2023). *Ny aftale styrker indsatsen til børn i brudte familier*. [Tilgået d. 3.1.2024]: <https://sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2023/nov/ny-aftale-styrker-indsatsen-til-boern-i-brudte-familier>.

Warming, H. (2011). *Børneperspektiver: Børn som ligeværdige medspillere i socialt og pædagogisk arbejde*. København: Akademisk Forlag.

VIVÉ